

**VG OG
LØGN**

MEDIEKRITIKK,
SIDE 18 og 19

**UTIDIG
SAMTID**

ARNE NÆSS-DEBATT,
SIDE 20

**FINE
DAGER
KOMMER**

ROMAN, SIDE 19

7 059530 000014

Flest EU-tvilere i hovedstaden:

KAMPEN VIL STÅ OM OSLO

EU: Hele 18 prosent av Oslo befolkning vet ikke hva de skal mene om norsk medlemskap i EU. Ingen andre steder i landet er vet-ikke-prosenten høyere. Det viser tall fra meningsmålingsinstituttet Sentio. EU-motstanden i Oslo er også svak. Bare 22 prosent av hovedstadens innbyggere er motstandere av EU.

SIDE 6 og 7

FOTO: JANNI LINDGREN

OSLO-BOERE: Martine Moen (22) (til høyre) er tviler, mens venninnen Marte Herredbrøen sier klart nei til EU.

UTVIKLINGSFONDET

O jul med din glede?
se innstikk i dagens avis.

KLASSEKAMPEN

Utgitt av Klassekampen AS

Ansvarelig redaktør: Bjørgulv Braanen
Daglig leder: Marga van der Wal

© Klassekampen AS
Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon
forbudt uten etter særskilt avtale.

Ny tiltro til Ap

■ Gårsdagens meningsmåling i Vårt Land er interessant lesning. På partibarometeret går Arbeiderpartiet fram til 25 prosent oppslutning og puster dermed Fremskrittspartiet i nakken. Frp er notert med 29,2 prosent, en tilbakegang på tre prosent. Som regel stjeler SV og Ap velgere fra hverandre, men på denne målingen går begge fram samtidig. SV øker med to prosentpoeng til 16 prosent.

■ Arbeiderpartiets ekstraordinære framgang kan ikke forklares med noe annet enn det varslede regjeringssamarbeidet mellom Ap, SV og Senterpartiet. Det viser at Arbeiderpartiets formidable tilbakegang de siste årene i første rekke skyldes partiets høyredreining. Når partiet nå signaliserer at det vil samarbeide til venstre, tas det positivt imot av velgerne. Til sammen har dette regjeringsalternativet nå 44,3 prosent oppslutning, mot bare 25 prosent for den sittende regjeringskoalisjonen av Høyre, KrF og Venstre.

■ Meningsmålingen gir bud om at det er et velgerpotensial for en politisk venstredreining i Norge. Hovedproblemet, nå som før, er at politikere når de kommer i regjeringssposisjon, ser bort fra denne velgerstøtten, og i stedet velger løsninger i tråd med de dominerende eliteholdningene i Nato, EU og på børsen. Når det nå er aktuelt med et regjeringssamarbeid til venstre, bør disse problemstillingene drøftes grundig på forhånd.

■ Vanskelige spørsmål, der det kan bli snakk om å utfordre etablerte sannheter og maktkonstellasjoner, må avklares og legges fram for velgerne i god tid før valget. SV og Sp bør ha et spesielt ansvar for at dette blir gjort. Partiene bør også være klare og ærlige overfor velgerne når det gjelder fordeler og ulemper ved ulike valg. For er først regjeringstaburetten besatt, er brutte valgløfter snarere regelen enn unntaket.

BJØRGULV BRAANEN

Arbeid gjorde ingen fri

I dag er det tre år siden den tyske finansministeren grev Otto Lambsdorff undertegnet en avtale om tysk erstatning for bruken av slavearbeid i tyske bedrifter under 2. verdenskrig.

Etter bankskandalene i Sveits med de jødiske formuene som ble beslaglagt under og etter 2. verdenskrig, ble det fart i forhandlingene mellom tysk industri, World Jewish Congress og Washington.

Under truslene om omfattende boikottaksjoner i

USA regnet de tyske selskapene Allianz, BASF, Bayer, BMW, DaimlerChrysler, Deutsche Bank, Degussa-Hüls, Dresdner Bank, Friedrich Krupp AG Hoesch-Krupp, Hoechst, Siemens og Volkswagen at det kunne koste dyrt, dyrere enn de ti milliarder markene, vel 41,5 milliarder kroner, som Lambsdorff kvitterte ut i nærvær av den amerikanske viseutenriksministeren Stuart Eizenstat.

Arbeid i Dachau

Avtalen kom i stand etter at kansler Gerhard Schröder hadde hevet skattebetalernes andel av erstatningen fra tre til fem milliarder mark og redusert industriens andel tilsvarende fra sju til fem milliarder.

Men hittil er bare en andel betalt ut til Memorial Fund fra de vel 2800 bedriftene.

PMJ

I FOKUS: DVD-JON-SAKEN

IT-arbeiderne skal bindes til maskinene på samme måte som industriarbeideren en gang blei det. Det ligger gjemt bak saken mot «DVD-Jon».

Klassejuss i et nytt århundre

Saken mot Jon Lech Johannesen handler om å sikre kapitalen eiendomsrett til produktene fra den nye media- og informasjonsindustrien. Dette høres i og for seg ikke oppsiktsvekkende ut, slik har det vært i den tradisjonelle industrien i flere hundre år, arbeiderne jobber, får lønn og gir fra seg produktene av arbeidet sitt til sin lokale kapitalist. Denne selger produktene og blir rik. Sådan er kapitalismen.

Når disse grunnleggende prinsippene for produksjon under kapitalismen skal innføres for vår «nye» industri, støter kulturindustriens moguler likevel på store problemer. Mens sekundærindustrien er avhengig av fast kapital i form av store anlegg og maskiner for å produsere, trenger «innholdsprodusentene» bare en pc for å gjøre sitt. Og produktene deres, enten det er spill, musikk eller programmer, er langt vanskeligere å kontrollere i distribusjon og salg enn kler, kjøleskap eller pc-er. En sveiser som har vært med å bygge en plattform kan ikke ta med seg sveiseapparatet hjem og lage en nøyaktig kopi av plattformen hjemme om kvelden. En

ansatt programmerer kan reproducere sitt eget eller andres produkter i det uendelige bare hun har en pc å jobbe med.

Sammen med datanærenes rolle som avantgarde i teknologitvillinga og vår tids massive glorifisering av individualisme er dette en

bøyg for dem som skal tjene penger i kulturindustrien. Og det på tross av at de sjøl aktivt sprer denne klasseløse ideologien i de produktene de nå desperat slåss for kontrollen over. For mens en hjelpeleier, ekspeditør eller snekker som tror på den markedsliberale ånd er nyttig for arbeidsgivere og selgere, er innholdsprodusenter med samme utgangspunkt farlige. Disse kan ta kontroll over egne produkter, også innafør ei slik individualiseret ramme. Og aller farligst er datafolket. Fraværet av fremmedgjorthet overfor produksjonsmidlene, som Jon Lech Johannesen og hans likemenn og -kvinner representerer, er ei økonomisk og politisk bombe.

Etter en 20 til 30 års pionerperiode er datakapitalen i ferd med å lenke sine arbeidere til maskinene. Og akkurat som når industriarbeiderne skulle betvinges, tas lovverket i bruk. De nye lovene som sprer seg fra

Microsoft og Warner via USA til verden er et nytt kapittel i klassejussen. De

skal sikre den private eiendomsretten til kapital, og siden kapital i dette tilfellet ofte er kunnskap og ideer, er dette kunnskapslover. Forbud mot piratkopiering er bare det salgbare flaggskipet i en haug med klasselover. Alle er innretta på at de som behersker og jobber med teknologien skal meies ned hvis de bruker kunnskapen sin utafor de digitale fabrikkportene.

Jon Lech Johannesen har etter all menneskelig fornuft og forhåpentligvis norsk lov, ikke gjort noe galt. Han er tiltalt for å oppfunnet en digital hammer. Redskapet kan brukes som mordvåpen, men er først og

fremst hendig når du skal spikre. Spikeren, det vil si DVD-filmen har Johansen kjøpt og betalt for.

Han blir ikke forfulgt fordi han har tjuvkopiert DVD-filmer, men fordi han har rokket ved redskapsmonopolisering og klassejussen. Produsenter av innhold, som Microsoft eller Warner, prøver å bestemme hvilke programmer som skal brukes, hvilken teknologi som skal kjøpe og hvordan folk skal disponere dine egne eiendeler. De nøyer seg ikke med å selge kopier av produktene sine til en uanstendig høy pris, de vil også styre bruken av varen etter at den er kjøpt. For å kunne gjøre dette er de avhengige av å kontrollere alle som behersker teknologien, de må slavebinde IT-arbeiderne.

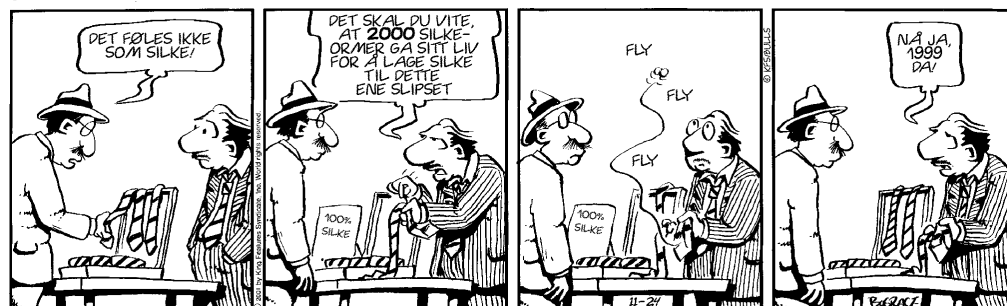
Hvis IT-arbeiderne tar med seg sin kunnskap inn i allianser med den tradisjonelle industrien som bygger maskinene deres, kan dette bli en spennende kamp. Hvis ikke frykter jeg en epoke med et lovverk som vil overgå George Orwells vildeste fantasier.

Aslak Sira Myhre

aslak@rv.no

ERNIE

KRONIKK: KULTUR

Reaksjonene på nominasjonen av Jørgen Norheim til Nordisk Råds Litteraturpris forteller oss at uttrykk som «Kultur-Norge» og «Det litterære Norge» med høyere presisjonsnivå kan erstattes med *Snobbe-Norge*, skriver **Nils A. Raknerud**.

Nok snobberi

Hans Børli er kroppsarbeider. Dette har fått den norske litterære verden til å romantisere ham, og delvis overbevisning om hva han har å si. Dette skriver forfatteren

Nils A. Raknerud er vaktmester og forfatter

Ove Røsbak i Lyrikkvennen, tidsskrift for Bokklubbens Lyrikkvenner. Året er 1988. Hans Børli's kropp er for lengst borte, men problemstillingen viser seg å ha nærmest evig liv. Nå aktualisert av en vognførende, prisenominert forfatter: Jørgen Norheim.

Egentlig er det snakk om flere problemstillinger. Den mest iøynefallende er kanskje medias ustoppelige bruk av klisjéer. Et ingressspråk der nettopp iøynefallenheter går foran sakligheten. Der forenklingen kan gå så langt at den blir en fornærmelse mot språket: «Sex-dømt småbarnsfar».

Men å skylde på VG og VG-språkets infiltrasjon av vår eget blir for enkelt. Språket

” Som om praktiske oppgaver generelt var mulige uten ord! Kjøss meg bak!

altså. «Halvgamle gubber» – den blir jeg sjøl mest grinet av og da tar jeg gjerne igjen med noen «brakete ungdommer på t-banen». Knyttes klisjéene til hudfarge, har vi et lovverk som skal sette grenser. Rasisme heter det da.

Klisjeer

«Den støvete bibliotekaren» er en vanlig klisjé og sist børstet støv av i Morgenbladet (uke 49/2002) av Katrine Lia. Om journalisten selv er blond eller ikke, interesserer meg ikke, men dumt er det i alle fall når hun ikke kan skrive om internets kommersialisering og bibliotekets «renessanse», uten å bable om uhippe, støvete biblioteksansatte mennesker.

Virkelighetens biblioteker og -karer, har for lengst tatt datamaskiner og verdensvevstjenester i bruk og inkludert det i sin virksomhet. Renaissance, eller gjenfødelse, forutsetter som kjent at man er død i mellomtiden. Hvis ikke folkeopplysningsinstitusjonen og -idéen nå blir knust

SJOKKERENDE: Hvor er de sjokkerte litteratene mange aviser skriver om etter Norheim-nominasjonen, spør kronikkforfatteren. FOTO: SCANPIX

under presset av alliansen mellom markedsøkonomi og forestillingen om det uhippe, vil biblioteket forsette i beste velgående.

Å stoppe dagens makthavere med sin parole: med lov skal landet nedbygges, ligger kanskje utenfor denne kronikkens tema. Men skal vi stoppe dette barbariet som nå kommer ovenfra, trengs nettopp alliansen mellom menigmann og Kultur-Norge ... eller en allianse som gjør klisjéene menigmann/Kultur-Norge til skamme. En allianse mellom t-baneførere og forfattere?

Brukere av språket

Jørgen Norheim, som nå er nominert til Nordisk Råds Litteraturpris, er begge deler. Tone Foss Aspevoll, kulturjournalist i Klassekampen, presenterer ham 9. desember. Ifølge ingressen har det at han ble nominert til Nordisk Råds litteraturpris, nærmest skapt «sjokkbølger inn i det litterære Norge».

Å døven! Kan vi få et intervju med ti-tolv av de meste sjokkerte?

Nå er det jo en slags ironisk snert både hos Lia og Aspevoll, eller de kan i det minste hevde at det var slik det var ment. Men selv om klisjéene brukes som ironisk krydder, er de jo konserverende og fordommende. Klisjéene er språkets dumme blondiner.

Klassekampen-journalist Aspevoll tar selv tak i problemstillingen, og formidler t-banefører Norheims egne

synspunkter: Overraskelsen over at en t-banefører er blitt nominert til Nordisk Råds litteraturpris spiller noe av vår virkelighetsoppfatning, sier han.

Vel. NRK P2 var ikke overrasket. De hadde lest mye Norheim fra før og likt det de leste. Er problemet da at noen

” NRK P2 var ikke overrasket. De hadde lest mye Norheim fra før og likt det de leste

bruk? For enkelt. Å si at vår virkelighetsoppfatning er smittet av medias klisjéfengste på-oss-overførte virkelighetsbilde er og for enkelt. Vi er alle brukere av språket, vi er alle førere, ikke bare passive passasjerer.

Er Solstad sjokka?

Spørsmålet er hvilken retning vi kjører i. Om vi konserverer gamle myter med språket, eller er sannferdige og undersøkende. Igjen er problemet at språket ikke er virkelighet med avtrykk, klisjéer av virkeligheten. Setter man et substantiv og et adjektiv etter hverandre risikerer man å gå i fella. Nedstøvet bibliotekar. Sempel arbeider. Pierre Bourdieu, fransk sosiolog, snakker om arbeidens ordløse ferdigheter. Som om praktiske oppgaver gene-

relt var mulige uten ord! Kjøss meg bak!

Forfatteren Dag Solstad sier i Aftenposten 17. oktober at han ikke vil ha lesere som stemmer Fremskrittspartiet. Da bruker Solstad verktøyet sitt, språket, slik jeg ser det, til å bestyrke ikke bare en klisjé, men et klassekilte, skillet mellom et lesende «vi» som står for de korrekte politiske meningene – og på den andre siden «de andre». Den kampen er jeg redd «vi» taper.

Hvor er de sjokkerte litteratene mange aviser skriver om etter Norheim-nominasjonen? Er Dag Solstad sjokka? Forfatterkollega Thorvald Steen, som også er maler (veggmaler, ikke kunstmaler) er vel neppe sjokka. Er Jan Erik Vold og Knut Faldbakken sjokka? Kanskje. De to sist nevnte fikk i alle fall mye kjøft av Ove Røsbak i sin tid for ting de skrev om Hans Børli. I boka *Det norske syndromet* (1980) hevder Vold at «Spolerte dikt finnes det endel av i Børli's diktning» og at det er uttrykk for «lav bevissthet».

Snobberi!

Uten å gjengi hele artikkelen til Røsbak, vil jeg sitere noe jeg synes berører problemstillinger som stadig bør settes på dagsorden, ikke minst i kulturaviser som Klassekampen og Morgenbladet:

«Børli siterer en annen dikter, amerikaneren Carl Sandburg: som '... skrev dikt om en hardhendt hverdag, om alminnelige mennesker, arbeidende med trellete hender, dansepiker, fyllebøtter, fattige farmere på prærien. Carl Sandberg ga meg tillit til min grovgjorte virkelighet, viste meg at det liv du lever midt oppi, alltid er godt nok som fundament for diktet, så sant du er en god nok dikter'».

Hvorfor så ikke ta tak i det det egentlig handler om, snobberi? Kan ikke uttrykk som Kultur-Norge og Det litterære Norge med høyere presisjonsnivå erstattes med *Snobbe-Norge*? (De-som-ikke-veit-hva-de-prater-om-Norge?) Hvorfor ikke trekke et klarere skille mellom snobberi og kultur? Hvorfor ikke spise pennen og sette tydeligere skille mellom den ekte gleden over t-baneføreren nominasjon (slik man føler glede og identifikasjon ved å ha en idrettsstjerne i nabola-gen) mot på den andre siden «sjokket» over at en en(kel)sporet t-banefører viser seg å være en prisverdig forfatter!

PÅ TEPPET

Fiksjon

VG forteller lørdag om den danske statsministerens store festmiddag hos dronningen kvelden i forveien. Anders Fogh Rasmussen kunne visstnok **sole seg i glansen** av sin EU-triumf, og dronning Margrethe skal ha vært en **strålende opplagt** vertinne, ifølge avisen.

Problemet er bare det at midt dagen **aldri fant sted**, den var **avlyst**.

Medaljong av frilandskalv, nordsjøhummer, sprenget poulardbryst og froie gras med gråstenepler, som var tiltenkt EU-ministrene, ble **spist av politiet**, ifølge Berlingske Tidende.

Håper det smakte.

Demokrati

Frys Arne Sortevik vil ha folkeavstemning om et eventuelt skille av stat og kirke.

Men det vil **ikke** kirkestatsråd Valgerd Svarstad Haugland, ifølge Dagsavisen:

Indre anliggender

Nei, jeg har ikke sans for det forslaget. Hvem skal da ha stemmerett?

Bare de som er medlemmer av statskirken, eller alle? sier Svarstad Haugland.

Nei, hvordan skulle det ha gått om folk som **ikke** var medlem av Kirken skulle være med å bestemme om vi skal ha en **seku-lær stat**?

Og om norske muslimer skulle få lyst til å ha **stats-moské**, får vi ha såpass **toleranse**, at vi lar det være opp til den **muslimske menigheten** å avgjøre.

Bot?

Det skal bli billigere å feilparkere i Oslo, melder tanten i Akersgaten. **Bud-sjettforliket i bystyret innebærer at trafikketaten skal skrive ut 20.000 færre gebyrer neste år.**

Det er **lov og orden**-partiet Frp som har stått på barrikadene for de feilparkerende sjåfører. Henning Holstad understreker at **hadde det vært opp til oss, ville vi sørget for enda færre parkeringsgebyrer.**

Og vi som var naive nok til å tro at **antall bøter** hadde en viss sammenheng med **antall feilparkerte biler.**

KORTNYTT

Finance Credit-eierne kanskje hjem til jul

Økokrim har ennå ikke avgjort om det vil kreve forlenget varetektsfengsling av de to siktede i Finance Credit-saken.

– Det foregår en hektisk møtevirksomhet mellom etterforskerne og forsvarerne for å avklare hva vi er enige om og hva vi ikke er enige om, sier førstestatsadvokat Morten Eriksen i Økokrim til NTB.

Han sier det fortsatt kan være fare for bevisforspillene.

NTB

Norsk hjelp til ny afghansk hær

Afghanistans president Hamid Karzai ber om hjelp fra det norske Forsvaret i etableringen av

Kristin Krohn Devold

en ny afghansk hær. Det kom fram under møtet med forsvarsminister Kristin Krohn Devold (H) mandag.

– Lokale behov vil avgjøre hva vi

skal bidra med. Det kan være alt fra å bygge opp skoler og barnehager, til opplæring av soldater og politi samt bistand i etableringen av egne domstoler, sier Krohn Devold.

Den norske F16-operasjonen er over 1. april, men Krohn Devold understreker at dette ikke betyr slutten på det norske militære engasjementet i Afghanistan.

NTB

Klar for salg eller fusjon

Det blir ikke noe av den varslede emisjonen på 300 millioner kroner i Nordlandsbanken.

Styret har avlyst den ekstraordinære generalforsamlingen som skulle vært avviklet i Bodø tirsdag, og mandag trakk både konsernsjef Nils Moe og konserndirektør for kreditt, Odd Eben seg fra sine stillinger.

– Formelt er generalforsamlingen og den planlagte emisjonen utsatt inntil videre, men styret har samtidig med avlysningen varslet at det arbeider med strukturelle spørsmål.

I praksis kan det bare bety salg eller fusjon fordi norsk finanslovgivning fortsatt er slik at en annen bank enten må eie under 10 prosent eller over 90 prosent.

NTB

Røkke vil uttale seg

Økokrim ønsker ikke å kommentere opplysningene om at tidligere helseminister Tore Tønne er sikket for brudd på regnskapsloven.

I forbindelse med pressekonferansen etter undertegningen av kontrakten mellom Aker Kværner og Color Line om bygging av en ny kjempeferje, sa Røkke at han vil uttale seg om Tønne-saken etter tirsdagens styremøte.

NTB

Vil ha innsyn

FRIHANDEL: Utdanningsforbundet vil vita kva regjeringa driv med i WTO-forhandlingane om tenester. Fagrørsla fryktar at Noreg skal opna for utanlandske selskap i skuleverket.

Av Magnus Engen Marsdal

I går skreiv Klassekampen at fylkestinget i Sør-Trøndelag har vedteke eit krav om innsyn i forhandlingane om frihandel med tenester.

Desse blir ført i regi av Verdas handelsorganisasjon (WTO), som regulerer området gjennom Gats-avtalen. Noreg stilte i juni sine krav om liberalisering overfor 51 land, og mottok krav frå 12. Desse kravlistene held regjeringa hennar melege.

– Det skulde berre mangla at regjeringa opplyser oss om dette, seier Helga Hjetland, forbundsleiar for 130.000 i Utdanningsforbundet. Ho støttar dei folkevalde i Sør-Trøndelag fullt ut.

– Dette er eit heilt rimeleg krav. Det er eit stort problem at det ikkje finst debatt i Noreg om kva Gats vil føra til i utdanningssystemet, meiner Hjetland. Men WTO-reglane krev at listene over krav og motkrav ikkje blir offentlege under prosessen.

Utdanning sentralt

Utdanning er eit av dei «store» emna i runden Gats 2000. Internasjonale selskap ser for seg store profittar, berre dei kjem seg inn i sektoren i dei mange WTO-landa. Også Noreg er på offensiven. Regjeringa har bode 17 land opna grensene for kommersiell, norsk utdanningseksport, skreiv Nationen i august. Mellom

desse er utviklingsland som Colombia, Chile, Filipinene, India og Kina.

Etter at krava er presentert blir det forhandla bilateralt – mellom to og to land – før heile prosessen blir samla i eit gigantdokument, truleg i 2004. Stortinget vil få fleire tusen sider på bordet. Ingen setningar kan endrast. Dei folkevalde i kvart land får eit fullbyrda faktum i fanget, og må svelge unna alt eller «melda landet ut av verdskøkonomien».

Det er når dette skjer at fagrørsla og andre interesseorganisasjonar fryktar at WTO-prosessen kan tvinga igjennom ei deregulering som Stortinget aldri ville gjort på eige initiativ.

Stortinget spela ut

– Men fleire statsrådar har forsikra oss om at det ikkje blir aktuelt å leggja ut grunnskulen og vidaregåande opplæring for liberalisering, opplyser Hjetland.

– Kvifor er dette så viktig?

– Det handlar om korvidt vi skal ha nasjonal og folkevald styring på utdanninga. Den er vi i ferd med å mista. Med dei internasjonale prosessane blir også Stortinget spela ut over sidelinja, meiner forbundsleiarane.

Som Nationen meldte i april, forplikta Noreg seg alt i 1993 til å la utanlandske, kommersielle skular få etablere seg på like vilkår som norske. Dette skjedde under utdanningsminister

Klassekampen, 16. desember 2002.

FORBUNDSLEIAR: – Det handlar om korvidt vi skal ha nasjonal og folkevald styring på utdanning, seier leiar i Utdanningsforbundet Helga Hjetland. Ho støttar fullt ut kravet om innsyn i Gats-forhandlingane. FOTO: SCANPIX

Gudmund Hernes i regjeringa Brundtland, og går fram av dei såkalla bindingslistene som ligg ved Gats-regelverket.

Noreg har binde seg til å godta etablering på kommersielt grunnlag for utdanning – nettopp i grunn-

skulen og vidaregåande skule. Det er uklart om desse skulane etter Gats-reglane har krav på statsstøtte. Utanningsminister Kristin Clemet avviste dette i mai i år.

magnus.marsdal@klassekampen.no

FAKTA:

Dette er Gats

■ Gats står for General Agreement on Trade in Services. Avtalen vart underskriven i 1994, og er ein berebjele i Verdas handelsorganisasjon (WTO). WTO har 144 medlemsland, som representerer over 90 prosent av verdshandelen.

■ Lobbygruppene til tenesteytande storselskap i USA og EU har verka sterkt inn på Gats. Dei har prioritert desse områda for liberalisering:

Helse, heimhjelp, barnehagar, eldreomsorg, utdanning (alls nivå), museum, bibliotek, energi, vassforsyning, forsikring, postvesen, transport, kringkasting, med fleire.

■ Noreg forhandlar no om liberalisering av nye område. Regjeringa held hennemeleg kva krav den stiller. Vi får heller ikkje vita kva land som krev liberalisering av kva tenester i Noreg.

Vil ha god atmosfære

NHO støttar ikkje Sør-Trøndelag fylke sitt krav om å få sjå kravlistene i Gats-prosessen.

– Det kan vel vera aktverdige grunnar til at fagkomitear på Stortinget har lukka forhandlingar. Det gjeld vel også komitear i Sør-Trøndelag fylkesting, seier informasjonssjef Øyvind Lind Petersen til Klassekampen.

Han viser til at den 20. partikongressen i Sovjetunionen var hennemeleg, samt understrekar at NHO ynskjer maksimal openskap.

– Men det omsynet må ba-

lanserast mot at forhandlingane ikkje skal lida skade.

– Korleis kan dei det?

– Om alle krav er kjente, kan det gå mykje prestisje i saken. Og det gjeld for alle løysingsorienterte forhandlingar at ein treng ei trygg og god atmosfære, svarer Lind Petersen. Han viser til at EU-kommisjonen har lagt seg på ei litt opnare line enn Noreg. EU vurderer å gjera offentleg kva land Unionen fremjar krav mot.

– Dette har ikkje NHO noko imot.

Fikk tom mappe

INNSYN: Da Erling Folkvord, selve symbolet på en innsynsøker, fikk mappa si, var den tom

Av Torgny Hasås

En av de første som søkte om innsyn i de hemmelig arkivene var Erling Folkvord. Samme dagen som Lund-rapporten ble offentlig, søkte han og RV-leder Jørn Magdahl om å få se mappa si.

Med «Jeg vil se mappa mi» på brystet, troppet de opp hos overvåkingsjefen 8. mai 1996.

Men når sannhetens øyeblikk kom til Folkvord, viste det seg at innsynsutvalget ikke var i stand til eller ønsket å gi Folkvord noen dokumenter fra overvåkingspolitietets arkiv.

Folkvord representerte Rød Valgallianse på Stortinget da det ble fattet vedtak om å opprette en granskningskommissjon for de hemmelige tjenestene i desember 1993. Kommisjonen ble kjent som Lund-kommisjonen. Folkvord var fortsatt stortingsrepresentant i mai 1996 da rapporten ble offentliggjort.

Sletta eller makulert

– Hva var din reaksjon da du oppdaget at du ikke fikk noen dokumenter fra innsynsutvalget?

– Det eneste som er sikkert er at innsynsutvalget ikke har funnet noen dokumenter på meg. Det kan ha forskjellige årsaker. Mye av den aktiviteten jeg har deltatt i har utløst registrering når det gjelder andre. Derfor tar jeg det for gitt at det har eksistert en sak på meg.

– Enten er dokumentene sletta eller makulert, eller så er de flytta til arkiv som ligger utenfor de arkivene som innsynsutvalget har tilgang til. En annen mulighet er at innsynsutvalget og overvåkingspolitiet er enige om at insynet ikke omfatter den type aktivitet som den jeg har stått for, mener RV-politikeren.

– Ble du overrasket?

– Allerede under arbeidet

TOMT: Da Erling Folkvord fikk mappa si, var den tom. – Mye av den aktiviteten jeg har deltatt i har utløst registrering når det gjelder andre. Derfor tar jeg det for gitt at det har eksistert en sak på meg, sier han.

FOTO: JANNE LINDGREN

med å etablere Lund-kommisjonen fikk jeg høre at det foregikk omfattende flytting og makulering, sier Folkvord som har tiltro til opplysningene, selv om han ikke utelukker at de kan være plantet.

– Hvilke aktiviteter er det som gjør at du tror du er overvåket?

– Jeg har stått på RVs valgliste siden 1983. De har rutinemessig blitt registrert. Jeg

delto på RVs industrikonferanse, Buvik-konferansen, i 1983. Det har blitt opprettet

” Det viktigste er å få en reell og permanent innsynslov, som gir innsyn for alle unntatt terrorister og spioner

Erling Folkvord, RV

sak på andre deltakere på den konferansen, og jeg har hatt ulike internasjonale kontakter, sier Folkvord. Klassekampen

har tidligere vist at en intern informant har skaffet seg hele deltakerlista på Buvik-konferansen, og at notatet om

konferansen med komplett deltakerliste ble distribuert til alle deltakernes mappe.

Politiske konsekvenser

– Det har vist seg at det er en ganske høy terskel for å bli registrert som rød fagforeningsaktivist, sier han.

Av fare for å virke selvhøytidelig vil han ikke gå i detalj på alle de mulige situasjonene han har vært i der POT kunne ha skaffet seg et grunnlag for å overvåke ham.

– Hvilke politiske konsekvenser bør slike tomme mapper som din få?

– Det viktigste er å få en reell og permanent innsynslov, som gir innsyn for alle unntatt terrorister og spioner.

– Men skal ikke Stortingets utvalg for de hemmelige tjenester, EOS-utvalget, ta seg av dette?

– EOS-utvalget er ikke så døvhørt som det gamle kontrollutvalget, men heller ikke dem har mulighet for å avdekke lovbrudd begått i Norge i samarbeid med utenlandske tjenester, mener Folkvord.

torgny.hasaas@klassekampen.no

2000 søknader på 50 dager

Innsynssøkerne venter til siste øyeblikk, men nå løsner det. 2000 av nesten 6000 søknader til Innsynsutvalget har kommet i løpet av de siste 50 dagene.

Fra fredag til mandag formiddag søkte 190 personer om innsyn i mappene sine hos Overvåkingspolitiet. Det totale antallet innkomne søknader er nå rett under 6000. Øk-

ningen den siste tida har vært enorm. Da Klassekampen intervjuet lederen av innsynssekretariatet, Knut Fosli, 24. oktober, hadde utvalget mottatt 3900 søknader. I løpet av de drøyt femti dagene siden slutten av oktober har det kommet

inn 2000 søknader, eller nesten 40 daglig i gjennomsnitt.

” Vi regner med å bli ferdige med alle søknader i løpet av 2004

Knut Fosli, innsynssekretariatet

I februar regnet Fosli med at det skulle komme 4000 søknader. Nå ser det ut til at det endelige tallet kommer til å ligge 70 prosent over.

Søndag hadde Dagbladet et

fire siders oppslag om mapper. Fosli regner med at dette har utløst mange søknader.

– Med en så stor søknadsmengde betyr det at dere kommer til å måtte holde på lenge?

– Nei, vi regner med å bli ferdige med alle søknader i løpet av 2004. Det er nok færre av dem som søker om innsyn nå som har dokumenter enn blant de som søkte først. Jeg

regner med at vi får oppleve den samme effekten som i Sveits, at når søknadsmengden øker, vil arbeidet med hver sak bli mindre, sier Fosli.

Da Sveits gjennomførte en tilsvarende innsynsordning som i Norge i 1990, mottok utvalget 350.000 søknader, men bare 5600 av søkerne var registrert av det sveitsiske overvåkingspolitiet.

15 DAGER IGJEN

Pr. 16.12.2002 kl. 12.00
har **5940** personer søkt om innsyn.

Kommunevalg

Av Torgny Hasås

Det vakte oppsikt da Rød Valgallianse i Notodden fikk 6,3 prosent av stemmene og tre representanter i kommunestyret etter valget i 1983.

Også overvåkingspolitiet la merke til dette, og utarbeidet en egen rapport om saken. Denne har Morten Halvorsen fått i mappa si.

«Ved kommunevalget ble Notodden Norges rødeste by målt i RV-stemmer. Totalt fikk RV på Notodden 481 stemmer mot 251 ved siste valg. Dette utgjør 6,3 prosent av stemmene. Det gode valget resulterte i at RV fikk tre representanter i Notodden bystyre.»

«RV-listen ved siste valg på Notodden er ganske omfangsrik. Listen er påført en rekke navn som både er nye og ukjente i denne sammenheng. Hvorvidt en del av disse er aktive eller om det bare er såkalt 'listefyll' kan det for enkelte være vanskelig å si med sikkerhet.

Imidlertid må man si at listen i det store og hele domineres av kjente lokale RV-ere som allerede har gjort seg bemerket gjennom en årrekke.»

Det er Olaf Moen ved Notodden politikammer som skriver dette til overvåkingssjef Jostein Erstad i november 1983. Han slår også fast at RV har en god partiorganisasjon på Notodden, og at det betydde mye for det meget gode kommunestyrevalget. Notatet inneholder en analyse vedrørende Rød Valgallianse på Notodden, men innsynsutvalget har valgt å sladde store deler av denne før Halvorsen fikk innsyn.

Det er strengere krav til å få innsyn i dokumenter etter 1977. Grunnen til at Halvorsen har fått dette dokumentet, er at dette er et svært tydelig eksempel på at politisk virksomhet er overvåket. Etter november 1977 ble dette eksplisitt forbudt i overvåkingsinstruksene.

torgny.hasaas@klassekampen.no

Slik søker du innsyn

- Du trenger ingen begrunnelse for å søke om innsyn.
- De formelle kravene er at du oppgi: Navn, adresse og fødselsdato.
- Det vil lette Innsynsutvalgets arbeid om du oppgir hvilke politiske organisasjoner du har vært med i.
- Hvor i landet du har bodd.
- Søknaden sendes: Innsynsutvalget Postboks 8891, Youngstorget, 0028 Oslo
- Søknaden kan også sendes på e-post: innsynsutvalget@jd.dep.no

Flest tvile

EU: Oppslutningen om EU-medlemskap er rekordhøy i Oslo. Her er det også flest tvilere. Hele 18 prosent av Oslos befolkning vet ikke hva den skal mene om norsk medlemskap i EU.

Av Eline Lønna

Det er blant folk under 30 år og blant dem med lavest inntekt at de fleste tvilerne befinner seg. Kvinner har også en større tendens til å være usikre på sitt EU-standpunkt

(14 prosent) enn menn (10 prosent). Til sammen er det 12 prosent som ikke vet hva de ville ha stemt i en folkeavstemning, mot 8,8 prosent i målingen i september.

Selv om neitallet i Oslo var nede på 22 prosent i Klassekampens siste måling, er det også hovedstaden som har det høyeste vet-ikke-tallet (18 prosent). Blant partiene er det Venstre som har flest tvilere med 14 prosent, mens SV kommer på andreplass med 11.

SVs partisekretær Bård Vegar Solhjell mener dette er en lav andel tvilere, men opplyser at SV på nyåret skal diskutere hvordan partiet skal forholde seg til EU framover.

– Vi skal diskutere hvilke argumenter vi synes er viktige, og hvilken rolle et venstresideparti skal spille i EU-debatten, sier Solhjell. Han peker på at selv om det er et stort flertall nei-folk i SV, må også de som er EU-tilhengere få komme til orde i den interne partidebatten.

– Men det er ingen tvil om at SV fortsatt vil være et nei-parti, sier Solhjell.

Stø kurs

Mens Europabevegelsen er strålende fornøyd, øker Nei til EU beredskapen.

– Stemningsskiftet i retning av et stabilt flertall for EU viser at vår strategi har vært riktig. Så vi kommer til å fortsette som nå, sier en opplødd Sigurd Grytten i Europabevegelsen.

Hans motpart i Nei til EU, Sigbjørn Gjelsvik, har derimot ingen grunn til å glede seg over de siste meningsmålingene. Han varsler at nei-folket kommer til å sette inn et ekstra gir i året som kommer.

Flere meningsmålinger den siste tiden viser at det

er ja-siden som er i medvind. Samtidig øker antallet velgere som stiller seg tvilende, og ikke vet hva de ville stemt i en folkeavstemning. På den siste målingen i Klassekampen svarte 44,8 prosent ja og

43,1 prosent nei til medlemskap, mens Dagbladets MMI-måling i forrige uke viste 44 prosent ja og 37 prosent nei. Opinionsmåling for Aftenposten som ble offentliggjort 12. desember viser 44 prosent sier ja og 37 prosent sier nei til

norsk EU-medlemskap.

Ikke lommebok

– Vi kommer til å fortsette å snakke om de store spørsmålene. Vi har hele tiden trodd at folk er mest opptatt av solidaritet og miljø, og ikke kjøtt, flesk og egen lommebok, sier Grytten.

Han innrømmer at den høye kronekursen og problemene i industrien trolig har medvirket til at stemningen har snudd, men peker på at også solidaritet med de ti søkerlandene som er på vei inn i Unionen er viktig.

– Om femti år tror jeg ikke nordmenn kommer til å være særlig stolte over at vi ikke var med på den historiske samlingen av Europa som skjedde nå i helgen, sier Grytten.

Aktiv fase

Sigbjørn Gjelsvik varsler at hans organisasjon vil øke sin beredskap i tiden som kommer, men akter ikke å legge om argumentasjonen noe særlig, trass i at oppslutningen om neistandpunktet er på vikende front.

– Vi går inn i en mer aktiv fase nå, ting begynner å røre på seg. Neste år blir et spennende år. Det er EØS-forhandlinger, folkeavstemninger i søkerlandene og euro-avstemning i Sverige, sier Gjelsvik. Han forventer at det blir en opptrapping av EU-debatten fram til neste stortingsvalg i 2005.

Gjelsvik vil i likhet med Grytten argumentere med

demokrati og østutvidelsen for å nå gjennom med sitt syn.

– I tillegg vil vi jobbe med å få fram ja-sidens lettvinne argumentasjon i forhold til pengeunionen, der løftene om lavere rente og stabil kronekurs nok har spilt inn på den utviklingen vi har sett på meningsmålingene, sier Gjelsvik. Han sier at de viktigste oppgavene for nei-bevegelsen i tiden som kommer er å forhindre ny folkeavstemning og å synliggjøre alternativene til EØS-avtalen.

mer ja-sidens nå enn noen gang. Den bevegelsen vi ser i folkemeningen er fra nei til ja, men i tiden framover vil vi nok ha en stabil, stor vet-ikke-gruppe, sier han.

– Vi har tidligere sett at spørsmål som høy rente kan skape en kortvarig ja-oppsving. Men nå har vi hatt en oppstur som startet allerede i februar, så dette er noe annet, sier Grytten.

Han håper at det vil bli bevilget mer penger til en skikkelig Europa-debatt i tiden som kommer, slik at både Europabevegelsen og Nei til EU kan bli mer uavhengige av privat finansiering.

– Da kunne vi snakke mer om de viktige tingene. Ja-siden ville bli mindre næringslivsavhengig og nei-siden mindre bondeavhengig i sine argumenter, sier Grytten.

eline.lonna@klassekampen.no

JA-SJEF:
Sigurd Grytten

re i Oslo

EU: Martine Moen (22) (til høyre) er tviler, men venninne Marte Herredbrøen (22) sier klart nei.
FOTO: JANNE LINDGREN

Tre på café om EU

Øst-Europa er på vei inn i EU, men yngre nordmenn er tvilende.

Av Kristin Haug

– Jeg var nei, men har i det siste begynt å tenke at det kan være vanskelig for Norge å stå utenfor EU når bare Sveits og Island i Europa gjør det, sier Martine Moen (22). Men hun poengterer for Klassekampen at hun fortsatt er tvilende til EU.

Hun synes det er positivt at EU åpner dørene for østeuropeerne, slik at ikke EU kun blir en organisasjon for rike land.

– At Øst-Europa kan være på vei inn er bra for de landene det gjelder, og gjør at EU virker mindre selektiv enn før, sier Martine. Og det liker hun.

Mens venninnen Marte Herredbrøen (22), som er student, sier klart nei til EU.

– Norge har greid seg bra

uten EU så lenge, så hvorfor ikke fortsette med det, sier hun.

– Norge kan jo tenke på å bli medlem når det går verre med landet, legger hun til.

Begge jentene fra Halden synes det ble mye fokus på at Norge ville gå nedom og hjem under forrige folkeavstemning hvis Norge ikke ble medlem. Men det har jo ikke akkurat skjedd, presiserer de begge.

– Det virker som begge sider i EU-debatten blåser ting opp kun for å vinne kampen, og det gjør det umulig å vite hva en skal tenke, sier Martine.

Begge er enig i at det er på plass med en folkeavstemning, fordi det vil gi folk en reell mulighet til å si hva de mener om EU.

– Et klart nei til EU svarer marokkaneren Abdelkader Antaki (35) på Klassekampens spørsmål om hva hans holdning til EU er.

– Norge er et trygt land, og slik verden er i dag etter 11. september så er det bedre med statsgrenser enn åpne grenser og fri flyt, sier han. Han er redd for mer kriminalitet og terrorisme som en følge av EU-medlemskap, og mener at Norge greier seg bra uten EU.

Han ser ingen grunn til at Norges forhold til EU skal endres fordi østeuropeerne er på vei inn i EU. Og ser heller ingen grunn til en ny folkeavstemning.

– Det virker på meg som mange fortsatt er mot EU, sier han.

kristin.haug@klassekampen.no

KOMMENTAR

Vil vi fortsatt stille opp for det afganske folket når våre bombefly har vendt hjem?

Vanskelig balansegang

■ Den norske regjering, anført av trekløveret Bondevik, Petersen og Frøford Johnson solte seg i går i glansen av den afganske presidenten Hamid Karzai, som er på besøk i Oslo. Anledningen er årsmøtet i den internasjonale støttegruppen for landet (ASG) i dag.

Fra ermet ristet Bondevik også frem sin forsvarsminister, Kristin Krohn Devold, som så avgjort er den personen i regjeringen med det største budsjettet i forhold til situasjonen i det krigsherjede landet. Bistandsminister Frøford Johnson signaliserte samtidig at hun ønsker å gjøre noe med skjevheten mellom størrelsen på Norges humanitære og militære bistanden til landet.

Forholdet kan fort endre seg dersom den norske militære innsatsen blir trukket hjem 1. april, slik planene er. Så langt har det ikke kommet noen offisielle forespørsler om en forlengelse av angrepsstyrken, ifølge de militære myndigheter. På den annen side er det ikke nødvendigvis slik at landene som deltar i angrepsstyrken vil føle det samme behovet for å yte humanitær bistand når jagerflyene en gang vender hjem. Vi har «glemt» Afghanistan før, og kan utmerket godt gjøre det igjen.

„Vi har «glemt» Afghanistan før, og kan utmerket godt gjøre det igjen

hjemvendte finner ingen tilgang til mat eller penger utover de første forsyningene fra FN.

■ Norge har per dags dato snaut 3000 afganske flyktninger i landet. EU diskuterer nå en intensiv hjemsendelse på nyåret; med eller mot flyktningenes egen vilje. Hos UDI får vi opplyst at dette ikke er aktuelt fra Norge for øyeblikket. Samtidig er det klart at ingen av de afganske flyktningene i Norge har takket ja til den økonomiske hjelpepakken de har blitt tilbudt og vendt nesen hjemover.

Det er mye som fortsatt taler imot en hjemvending; arbeidsløshet, boligmangel og knappe matvareressurser. Hjelpearbeidet sliter fortsatt i motbakke, situasjonen utenfor hovedstaden Kabul er høyst usikker. Fraværet av

en internasjonal sikkerhetsstyrke på landsbygda har sementert det tradisjonelle krigsher-systemet. Kriminaliteten blomstrer, og i helgen ba politisjefen i den vestlige Helmand-provinsen myndig-

hetene godkjenne gjeninnføringen av de straffemetodene Taliban benyttet for å bekjempe kriminaliteten. Inhumane eller ikke: de hadde en viss avskrekkende effekt.

■ Etter møtet i Oslo i dag kan ASG være historie. På papiret står Japan for tur til å lede arbeidet, men mer sannsynlig er det at afghanerne selv vil ta arbeidet videre, om enn i en noe annen form. ASG ble dannet i 1997, under Taliban-styrets periode ved makten i Kabul.

I oktober gav Hamid Karzai i et intervju med Aftenposten en uforbeholden støtte til den norske deltagelsen i den amerikanske styrken som jakter på terrorister i den afganske fjellheimen.

– De som er kritiske, bør skaffe seg mer informasjon om hva som skjer her i Afghanistan. Da vil de finne ut at de norske pilotene faktisk hjelper afghanerne, sa Karzai.

Med all den respekt som et lands øverste leder til enhver tid bør nyte godt av, nøyaktig hva norske jagerfly skal brukes til, er det til syvende og sist vi nordmenn som skal bestemme, ikke presidenten i Afghanistan.

Morten Rønning

morten.ronning@klassekampen.no

MED ANDRE ORD

I prosedyren mandag gjentok aktor Inger Marie Sunde at Jon Johansen er en *gjengkriminell*. For å forklare det viste hun til A- og B-gjengen.

Konkurranse = gjengkriminalitet?

Åssen da? Ai kidd ju nått: Sunde sa at gjenger konkurrerer med hverandre. Gjengen med datahackere som Johansen tilhørte, konkurrerte med en annen gjeng som laga et likt program. Om å være først, ha finest utseende på programmet, ha kortest mulige filer og så videre. Alt-så gjengkriminalitet!

At folka i de to gjengene snakka med hverandre, betydde jo ikkeno: Det gjør jo skiløpere(!sic!) også, sjøl om de konkurrerer! Forklarte Sunde.

Av hensyn til våre mange kjære lesere som ikke er fra Østkanten i Oslo (og heller ikke leser aviser eller ser fjernsyn) er det kanskje(!) nødvendig å minne om at A- og B-gutta er gangstere som tjener grovt med penger på diverse bisniss jeg ikke skal prøve å liste opp, og dessuten havner i voldsomme slagsmål der det går på liv og lemmer laus, skyter og dreper hverandre osv. (At de konkurrerer om å lage korte dataprogrammer har jeg aldri hørt.)

Men Sundes definisjon av gjengkriminelle er altså *miljøer som konkurrerer* med hverandre. Som «DVD-Jon» og hans medhackere. Eller, som hun sjøl sier det: *skiløpere!* (Stafettlag?)

Surrealistisk

Metaforene fikk meg til å gå i spinn: Konkurranse = Gjengkriminalitet! Dagbla mot VG? KrF mot Venstre? Rimi mot Meny? («Vår gjeng har ikke fryst ned så mye råtten mat som Meny-banden, skjerp dere, gangstere!»)

Det slo meg at offisielt er konkurranse sjølve *grunnlaget* for Det beste og eneste mulige samfunnssystem. Mener Sunde at alle konkurrerende kapitalister er *gjengkriminelle*??? (Som gammel kommunist som ikke har skjønt noen ting, føler jeg jo en viss sympati for den tanken...)

Uttalelsen er surrealistisk: Ei form for retorikk som du kunne tro kom fra en ny serie fra Brødrene Gaus, Roms og Brunnund Dahl. Jeg trodde ikke Sunde kun-

ne toppe denne, men før lønsj klarte hun det: Hun sammenlikna spredninga av Johansens program DeCSS med barneporno på *internett*.

Jeg forsto sammenlikninga sånn: Sunde refererte til en høyesterettsdom om spredninga av barneporno, som understreka at barna fikk langvarige skadevirkninger fordi bildene fortsatt fantes der ute. Sunde understreka at *denne* saka har jo ikkeno med barneporno å gjøre. MEN her blir det også langvarige skadevirkninger, fordi DeCSS blir liggende på Internett!

Uten menneskelighet

Tilsynelatende sa hun altså ikke at Johansen-saka og barneporno-saka hadde noe med hverandre å gjøre. Formelt sett *dementerte* hun til og med.

Jeg er ikke jurist, men for-

fatter og foredragsholder, retoriker. Dette er *mitt* fagområde. Jeg veit at «insinuasjon gjennom dementi» er av de sjofleste formene for insinuasjon: «Min ærede motpart

har bart. Det hadde jo også Hitler ... Jeg mener ikke med det å si at det er noen likhet mellom min ærede motpart og Hitler – nei, tvert imot! –

men liten stygg snørrbrems under nesa har de jo begge to ...»

Kommi hit er det på tide å si at å tørke vekk fliret og si noe svært alvorlig.

Sunde snakker om en ung gutt som da «forbrytelsen» blei begått var 15, og som før og etterpå aldri har gjort noe gærent.

Ikke slått, rana eller drept noen. Ikke vært torpedo, ikke solgt narkotika, ikke kommi med trus-

ler, ikke brutt seg inn i en pølsekiøsk. Så langt jeg veit, en gutt du gjerne ville ha som nabo, eller i klassen, hvis du var lærer.

Hun er et maktmenneske i posisjon: Høyt utdanna og lønna, i sentral stilling. Han: Tenåringen fra bøgda i Vestfold.

Hun har som jobb å føre sak mot Jon Johansen. Men hun har også plikt til – som menneske og jurist – å behandle ham anstendig og med verdighet.

Hun bruker her en retorikk som avslører en aktor – førstestatsadvokat, leder for data-avdelinga i Økokrim – som er ute av kontroll. Manglende menneskelighet, manglende forståelse av situasjonen. Jeg syns dette dessverre bekrefter det jeg har følt stadig kraftigere i den siste uka: Sunde er blitt en fare for retts-sikkerheta i Norge.

Tron Øgrim

tron@steinen.net

UTVIKLINGSFONDET
THE DEVELOPMENT FUND • EL FONDO DE DESARROLLO

Ø Jul med din glede?
Har du problemer med å finne
gaver som kommer virkelig til nytte?
Noe som virkelig gleder?
Noe det virkelig er behov for?

SE VEDLEGG
I DAGENS AVIS !

Solgt til Canada

NAVION: For seks milliarder kroner selger Statoil sin eierandel i tankrederiet Navion til kanadiske Teekay Shipping. Årets største utflagging kan bety tøffere tider for norske leverandører i shippingbransjen.

Av Tarjei Leer-Salvesen

Det kanadiske rederiet Teekay Shipping overtar Navion 1. januar for 800 millioner dollar, om lag seks milliarder kroner.

Salget styrker Statoils posisjon som potensiell kjøper av attraktive oljefelt som nå legges ut for salg av andre oljeselskap som gjennomgår sine porteføljer etter en rekke fusjoner de siste årene.

For norsk leverandørindustri kan salget imidlertid slå negativt ut.

I forkant av Navion-salget hadde flere interessenter vært inne i bildet, blant annet tre norske aktører. Det svenske rederiet Stena Bulk antydde for kort tid siden at de mente Navion muligens var verdt fire milliarder. Enkelte optimister antydde at salgssummen kunne komme opp i fem milliarder dersom en av interessentene strakk seg litt i budrunden.

NHO kritiske

Mens Statoil håver inn konstanter som kan brukes til oppkjøp av eierandeler i oljefelt og lykkes i å fokusere på sin kjernevirksomhet, er salget dårlige nyheter for norske bedrifter i leverandørbransjen.

Så dårlig nytt er dette, at styreformann Terje Dyrseth i Teknologibedriftenes landsforening, bransjeorganisasjon for produsenter av skipsutstyr, skrev brev til Statoil-styret i

forrige uke for å uttrykke sin bekymring for en mulig utenlandsk løsning.

– Navion har vært best i klassen når det gjelder å velge norsk og til å introdusere norske teknologibedrifter og underleverandører for utenlandske verft. Dette har en betydelig egenverdi, het det fra Dyrseth.

Han uttalte dessuten følgende til Dagens Næringsliv:

– Bransjen ønsker at man skal beholde arvesølv et i Norge.

Da Klassekampen ringte styreformannen i TBL skipsutstyr i går, etter at resultatet var kjent, hadde han ikke mer å si om saken.

Fare for arbeidsplasser

– Som enkeltstående hendelse er salget ikke dramatisk, men det føyer seg inn i rekken av enkeltfaktorer som bidrar svært negativt til utviklingen for leverandørbransjen, sier Atle Tranøy, konserntillitsvalgt i Aker Kværner.

Kanadiske Teekay har tidligere slukt både Ugland Nordic Shipping og tankrederiet Bona Shipping.

– Prinsipielt er det betenkelig når bedriftene flagger ut og beslutninger fattes lengre borte.

Og rent praktisk betyr dette at de som skal gjøre beslutninger om valg av leverandører ikke har den samme kunnskapen om det lokale markedet i Norge. Slikt slår uheldig ut for oss her, sier Tranøy.

I Aker Kværner finnes enkelte datterselskaper som har hatt leveranser til Navion, blant annet utviklingen av selskapets bøyelastere. Om Tranøys skepsis er berettiget, betyr salget at arbeidsplasser i norsk verftsindustri kan lide under Navions utflagging.

Ungt rederi

Navion ble til i februar 1997, da Statoil skilte sine shippinginteresser og deler av interessene i undervannsteknologi ut i et eget selskap. I oktober samme år kjøpte det Kristiansand-baserte rederiet Rasmussen 20 prosent av aksjene. Det har lenge vært spe-

TANKFLÅTE: Navion opererer 58 skip, hvorav 26 bøyelastere, tolv råoljetankere, og ni produkt-tankere. Selskapet hadde et netto overskudd i fjor på 717 millioner kroner. FOTO: STATOIL

kulert i Navions videre skjebne. For Rasmussen Gruppen har en liten eierandel i et stort rederi vært en løsning som ikke har passet godt med resten av selskapets strategi. For Statoil har Navion vært langt på siden av kjerneområdet, som er å utvikle og drive oljefelt.

I slutten av august overtok Statoil Rasmussens andel på 20 prosent for 1,55 milliarder kroner, samtidig som Rasmussen Gruppen kjøpte til-

bake en andel på 50 prosent i Rasmussen Maritime Services (RMS) fra Navion. Dette klargjorde Navion for videre salg.

Resten av høsten forhandlet Statoil med flere interessenter om salg av Navion. Både Kjell Inge Røkkens Aker RGI, John Fredriksens Frontline og Jens Ulltveit-Moes Knutsen OAS ha vært involvert i forhandlingene. Aker RGI trakk seg først, deretter Frontline, mens Knutsen

OAS var aktuell som budgiver til det siste.

Navion opererer samlet 58 skip, hvorav 26 bøyelastere, tolv råoljetankere, og ni produkt-tankere. Selskapet hadde et netto overskudd i fjor på 717 millioner kroner, og er hovedrederi for frakt av Statoils olje, mye av statens olje (gjennom Petoro) samt at rederiet selger sine tjenester også til andre selskaper.

tarjei.leer-salvesen@klassekampen.no

Prinsipielt er det betenkelig når bedriftene flagger ut og beslutninger fattes lengre borte

Atle Tranøy, Aker Kværner

FAKTA:

- Rederiet Navion ble opprettet i 1997 da Statoil skilte ut oljefrakt og en del teknologier i et eget selskap.
- Selskapet har 58 skip, men kun drøyt 100 ansatte. Resten av arbeidskraften er innleid.
- Navion har vært en ivrig kunde av norske skipsverft, og norsk næringsliv frykter konsekvensene av utflaggingen til Canada når Navion i går ble solgt til Teekay Shipping.

Steensnæs ikke bekymret

Helt til siste minutt var Knutsen OAS Shipping, som kontrolleres av NHO-president Jens Ulltveit-Moe, med i budrunden om Navion.

Selskapet vil ikke opplyse noen nøyaktig budsum til Klassekampen, men sier de var villige til å strekke seg så godt som like langt som tilslagsbeløpet fra Teekay.

Hovedeier i Statoil, repre-

sentert ved olje- og energiminister Einar Steensnæs, la etter hva Klassekampen kjenner til ingen sterke føringer på Statoil i forbindelse med salget.

Han sier i en kommentar til Klassekampen at han ikke er bekymret for hva dette vil bety for norsk leverandørindustri.

– Teekay er et skikkelig sel-

skap, og de har lovet å videreføre de eksisterende forpliktelsene som er inngått mellom Navion, Statoil og norsk leverandørbransje.

Steensnæs mener Statoil måtte velge høystbydende, og tror ikke de norske selskaperne hadde sjanse til å gå høyere da Teekay la på bordet 800 millioner dollar.

KORTNYTT

Fornøyd med EU-toppmøte

EU-toppmøtet i København førte til travle dager for prostituerte i den danske hovedstaden, ifølge danske aviser.

– Vi hadde mange flere kunder enn vanlig under møtet. Mange var utlendinger – forretningsfolk, politikere og journalister, forteller prostituerte Pia til den danske tabloidavisen Ekstra Bladet.

Rundt 3500 delegater deltok på toppmøtet. **NTB**

Regjeringspartiet mot seier

Partiet til president Marc Ravalomanana ligger an til å vinne valget på Madagaskar, ifølge innenriksministeren i landet.

Presidentens Nasjonale solidaritetsallianse vil sannsynligvis få mellom 60 og 70 prosent av stemmene, ifølge innenriksminister Jean-Seth Rambeloarijaona, som henviser til foreløpige resultater etter valget søndag.

Det kan ta flere dager før de endelige resultatene er klare.

Ravalomanana startet sin presidentperiode i juni, etter en periode med politisk uro som brakte øystaten utenfor kysten av Mosambik til randen av borgerkrig. **NTB**

Pentagon forbereder propagandaframstøt

Det amerikanske forsvarsdepartementet vurderer å starte fordedte propagandaoffensiver i allierte land for å øke støtten til USAs politikk.

Forsvarsminister Donald Rumsfeld har ennå ikke tatt endelig stilling til forslaget, som har utløst en heftig debatt innad i regjeringen, skriver New York Times.

Forslaget som sirkulerer i Pentagon dreier seg kort fortalt om å bruke militære ressurser til å gjennomføre hemmelige propagandaframstøt i allierte og vennligsinnede land, for å påvirke opinionen i USA-vennlig retning. **NTB**

ANC-konferanse åpnet i Sør-Afrika

Det sørafrikanske regjeringspartiet ANC åpnet mandag en konferanse hvor det blant annet skal velges ny ledelse i partiet.

Flere tusen delegater danset og sang gamle kampsanger fra den gangen ANC kjempet mot apartheidregimet i landet, før den fem dager lange konferansen offisielt ble åpnet i en studentby nordøst for Cape Town.

De fleste regner det som sikkert at Sør-Afrikas president Thabo Mbeki kommer til å bli gjenvalgt som partileder. På konferansen skal det også legges nye strategier for den videre kampen mot fattigdom og hiv/aids i Sør-Afrika. **NTB**

VALG: Muslimene i Gujarat sa før valget at de skulle stemme mot Indias hindunasjonalistiske regjeringsparti, Bharatiya Janata Party (BJP). Men partiet vant valget, og dette har utløst nye sammestøt mellom religiøse grupper.

FOTO: REUTERS/SCANPIX

Valgseier med bismak i Gujarat

INDIA: Delstatsministeren Narendra Modi, som er utpekt som medansvarlig for forfølgelsene mot muslimer, vant valget i Gujarat. Det har utløst nye sammenstøt i delstaten.

Av Peter M. Johansen

Indias hindunasjonalistiske regjeringsparti, Bharatiya Janata Party (BJP), har vunnet delstatsvalget i Gujarat, åstedet for pogromer mot muslimer og kristne.

Etter den siste opptellingen søndag har BJP sikret seg hele 127 seter i delstatsforsamlingen, mot bare 50 for India Congress Party under ledelsen av «reveenka» Sonia Gandhi.

Men valgresultatet er ikke bare nok et sviende nederlag for Congress i Indias mest religiøse delstat; det er samtidig en gedigen utfordring mot statsminister Atal Bihari Vajpayee, og har reist spørsmålet om hans tid som regjeringssjef for BJP snart er talte.

Seieren i Gujarat tilskriver nemlig Narendra Modi, delstatssjefen som mer enn bare så gjennom fingrene da over 2.000 muslimer ble drept fra februar til april som hevn for togbrannen i

Godhra der 58 hindupilegrimmer omkom.

Trosset Vajpayee

Modi har åpent trosset Vajpayee både før og under valget, og har blitt den nye lederstjernen for yngre, nyfascistiske og hindusjåvinistiske krefter som er misfornøyd med Vajpayees mer moderate politikk og åpninga av indisk økonomi

for utenlandsk interesse.

Kort tid etter at valgresultatet ble kjent, gikk BJP-tilhengere til angrep på muslimer i Baroda hvor det nå råder portforbud.

Modi står nærmere til Lal Krishna Advani, innenriksministeren som ble forfremmet til visestatsminister for å komme tettere på Vajpayee.

Advani som kommer fra Gujarat, regnes til den harde fraksjonen i Rashtriya Sawayamsevak Sangh (RSS), en fascistisk organisasjon som utgjør ryggraden i BJP sammen med

Vishwa Hindu Parishad (Hinduens verdensråd) og Bajrang Dal.

Giftig valgkamp

Det er blitt ført en giftig valgkamp, ikke bare mot «den italienske hora» Gandhi. BJP har kjørt valgplakater med Modi og Pakistans stats-sjef, general Pervez Musharraf som om valget sto mellom de to. Det er samtidig en skremmende advarsel til muslimene i delstaten og i resten av India.

– Deres strategi for å splitte velgerne ved å nøre opp under frykt for Pakistan har fungert bra, sier Shakersinh Vaghela, en av Kongresspartiets regionale leder til AFP.

Men muslimene i Gujarat, vel ni prosent av over 50 millioner innbyggere, har ikke funnet noe alternativ i Congress som også har ført en religiøse valgkamp, i strid med partiets opprinnelige sekulære politikk som Indira Gandhi begynte å legge om i sin sist regjeringssperiode.

Avlyst toppmøte

Pakistans forsvarsminister Hamid Nawaz hevdet fredag

at de gjenværende av de pakistanske og indiske styrkene som ble sendt til grensen mellom de to landene for ett år siden, vil trekkes tilbake innen fire måneder, ifølge AFP.

STATSMINISTER: Atal Bihari Vajpayee

VINNER: Narendra Modi

I UD i New Delhi heter det at det ikke blir aktuelt med samtaler med mindre Pakis-

tan stanser sin støtte til «internasjonal terrorisme».

Den har ikke blitt mindre, verken i Kashmir eller India for øvrig, selv om pakistanske myndigheter har sagt at de vil slå ned på den, melder New Delhi. Valget i Kashmir i oktober har ikke skapt ro i delstaten. Igjen fungerer valget i Gujarat som et advarende signal til Vajpayee om å stå på Advanis harde linje.

peter.m.johansen@klassekampen.no

USA rykker inn i Nord-Irak

”USA forsøker å kjøpe opp lokale klanledere og krigsherrer

IRAK: Amerikanske styrker er i ferd med å rykke inn i Nord-Irak, og slipper nye bomber over Sør-Irak. Samtidig avviser London irakernes rapport til FN som «svært mangelfull». Krigen rykker nærmere.

Av Peter M. Johansen

Amerikanske spesialstyrker er i ferd med å frakte utstyr inn i de kurdiskkontrollerte områdene i Nord-Irak fra Incirlik-basen i Tyrkia, og bygger opp brohoder for den forestående krigen mot Irak.

Meldingene om de amerikanske troppebevegelsene kom i går fra tyrkisk fjernsyn og fra den arabiske fjernsynsstasjonen al-Jazeera. Tidligere har det kommet meldinger om at amerikanske ingeniørstyrker har anlagt nye flystriper i disse områdene.

Lastebilene kom ifølge kilden fra flybase Incirlik i det sørlige Tyrkia og passerte den oversiktlige grenseovergangen Habur ved den tyrkiske grensebyen Silope. Grenseområdene er under kontroll av Kurdistans demokratiske parti (KDP), og hovedveien går fra Habur til den nordirakiske byen Arbil over Dahuk og til Mosul, oldtidens Ninive, som er under Bagdads kontroll og som har fullt utbygd flyplass.

Special Forces

Ifølge al-Jazeera trener 500 Special Forces om lag 2000 kurdiske *peshmergas*, geriljakrigene som skal utgjøre

RYKKER INN: To amerikanske F15-jagerfly gjør seg klare for å ta av fra Incirlik-basen i Tyrkia. Amerikanske spesialstyrker er i ferd med å frakte utstyr inn i de kurdiskkontrollerte områdene i Nord-Irak, og bygger opp brohoder for den forestående krigen mot Irak.

FOTO: REUTERS/SCANPIX

kjernen i en irakisk «nordallianse» mot Bagdad.

Den tyrkiske fjernsynsstasjonen NTV meldte søndag at 50 amerikanske lastebiler hadde krysset grensa ved Habur, og at antallet «amerikanske etterretnings- og militært personell i det nordlige Irak har nådd 500». Dette ble ikke avkreftet i Pentagon søndag.

USA fører den samme taktikken som i Nord-Afghanistan ved å forsøke å kjøpe opp lokale klanledere og krigsherrer.

Elitesoldater og etterret-

ningsspesialister var sendt til Irak, utstyrt med millioner av dollar i kontanter, ifølge den britiske avisa Observer. Dette er konsentrert til de sunnimuslimske områdene sør for den nordlige flyforbudsonen, alle

”Incirlikbasen er av svært stor betydning for USA

Loren Thompson
Lexington Institute
i Washington

den stund at KDP og Kurdistans patriotiske union (PUK) har kontrollen i nord og er med i den USA-styrte

opposisjonen som møttes i London i helga.

Samtidig fortsetter intensiveringa av de amerikanske og britiske bombetoktene

mot Sør-Irak. Søndag var målet en mobil radar ved An Nasiriyah, vel 160 kilometer sør for Bagdad. Bagdad hevder at flyene angrep sivile mål.

Incirlik-basen

Meldinga om amerikanske konvoier fra Incirlik-baser kommer få dager etter at lederen for regjeringspartiet i Tyrkia, Recep Tayyip Erdogan hadde samtaler med president George W. Bush i Washington.

Ut fra samtalene å dømme er det klart at Erdogan var ute etter kompensasjon for at USA bruke Incirlik hvor det amerikanske nærværet nå er fordoblet.

Krigsforberedelsene rammer på ny tyrkisk økonomi som allerede har råtnet på planker. Det har vært nedgang i handelen og turismen. Tyrkia er samtidig ute etter å få slettet en militær gjeld på fem milliarder dollar og vil gjerne ha 25 milliarder dollar i bistand.

Det fins en prislapp for amerikanske bakkestyrker i Tyrkia, selv om Washington pruter atskillig på summen. Incirlik er imidlertid av svært stor betydning for USA, fastslår militæranalytikeren Loren Thompson ved Lexington Institute i Washington overfor Financial Times.

peter.m.johansen@klassekampen.no

Irak legger seg ut med Moskva

Irak har lagt seg ut med Moskva etter at Bagdad i helga sparket det russiske oljeselskapet Lukoil ut av oljefeltet Vest-Qurna.

Beslutningen er sannsynligvis en politisk reaksjon på at Russland støtter USAs resolusjon om FNs våpeninspeksjon (Unmovic), tror Lukoil konsernsjef Vagit Alekperov. Han har ligget tett på president Vladimir Putin

under dragkampen i FNs sikkerhetsråd om Irak.

Russland har store oljeinteresser og annen virksomhet i Irak, og Bagdad har en betydelig gjeld til Russland. Ikke minst har utviklinga av gigantfeltet Vest-Qurna vært bærebjelken i Lukoil's engasjement i landet – og dermed også Moskva.

Russisk oljeindustri har krevd kompensasjon og ga-

rantier for USA i tilfelle krig mot Irak, og lederen for opposisjonsgruppa Iraks nasjonalkongress (INC), Ahmed Chalabi har ligget i forhandlinger med de store oljeselskapene om fordelinga av kontrakter når han, etter eget omdømme, tar over som «stattholder» i Bagdad etter at Saddam Hussein er styrtet.

Ifølge den britiske avisa Observer (3. nov.) skal Lukoil

har fått Basra-området i sør-øst hvor Vest-Qurna-feltet ligger. Lukoil frykter for sine investeringer når franske TotalFinalelf får Nahr Umar og BP og de amerikanske selskapene krever sitt. Alekperov har til pressa uttalt at han forventer at Lukoil blir beskyttet.

Industrien sliter med høye omkostnader ved å utvikle russiske felt; Kazakhstan ved

Kaspihavet og Irak er derfor viktige prosjekter for de russiske selskapene. Men det fins også et annet regnstykke som russiske NTV nylige satte opp: «Om USA vinner kontrollen over de irakiske oljereservene, får en adgang til fire millioner fat om dagen ekstra. Legg til fem millioner fat russisk olje, og USA har ikke bruk for Saudi-Arabia.»

EUs ildtdåp i Makedonia

EU: EU kan få sin militære ildtdåp i Makedonia i februar etter at Tyskland og Frankrike under EU-toppmøtet presset Tyrkia til å åpne opp Natos våpenarsenal.

Av Peter M. Johansen

Under toppmøtet i København benyttet Tysklands kansler Gerhard Schröder og Frankrikes president Jacques Chirac anledningen til å oppsøke Tyrkias ferske statsminister Abdullah Gul og hans partileder Recep Tayyip Erdogan.

Under intenst press hvor all oppmerksomhet var konsentrert rundt Ankaras kamp for å få en i gang medlemskapforhandlingene i 2003 og Kypros-spørsmålet, oppnådde den fransk-tyske aksent det den var ute etter: at Tyrkia avstår fra å nedlegge veto mot at EU utrustrer seg med Nato-utstyr og -kommando for å kunne overta det militære oppdraget i

PRESSER: Jacques Chirac

PRESSER: Abdullah Gul

PRESSER: Gerhard Schröder

Makedonia etter Nato i februar.

Berlin+

Tyrkia har hittil blokkert den såkalte «Berlin+»-avtalen som gir EU rett til å ta i bruk Nato-utrustning i samtykke med Nato. Berlin+ kom i stand etter at USA og Storbritannia hadde overtalt Tyrkia til ikke å motsette seg avtalen mellom EU og Nato –

ut fra Washingtons og Londons motiver om å dempe EUs militærpolitiske bestrebelser og hindre overlapping med hensyn til Natos ressurser.

Men EU har manglet militære oppdrag innenfor egen kapasitet, og Makedonia-opdraget har hittil vært blokkert av Tyrkias trussel om veto fordi Makedonia ligger innenfor Tyrkias interesseområde og

berører konfliktpunktene med Hellas.

Avtalen mellom EU og Nato som offisielt ble undertegnet i Brussel i går, er dermed et løft i utbygginga av EUs sikkerhets- og forsvarspolitik (ESFP) som ble utformet på EU-toppmøtet i Helsinki i desember 1999 etter vedtaket om å bygge opp en utrykningsstyrke på 60.000 mann på toppmøtet i Köln i juni 1999.

EU vil ta over det politiske oppdraget i Bosnia-Hercegovina fra nyttår med 500 politifolk i nasjonale uniformer, men med EU-emblemer. EU ønsker også å erstatte Natos Sforstyrke på vel 17.000 mann i Bosnia. Natos mandat i Makedonia løper ut i februar.

Storbritannia mot

Storbritannia motsetter seg imidlertid det tidligere tysk-franske forslaget om å opprette et våpenagentur i EU-regi, et forslag som den spanske regjeringa forsøkte å drive videre under dens formannsskapsperiode i første halvår i år.

Det er også arbeidsoppgave til den franske EU-kommissær Michel Barnier som vil «oppmuntre våpenindustrien».

Et våpenagentur skal føre til felles EU-regler for å bygge opp og verne om den europeiske industrien i konkurranse med USA, blant annet gjennom felles innkjøpsordninger.

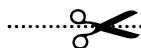
Britisk industri frykter derfor for sine transatlantiske kontrakter, med tilgang til avansert amerikansk teknologi, ifølge Financial Times.

peter.m.johansen@klassekampen.no

Vanskelig å finne den perfekte julegaven?

Gi bort et abonnement på Klassekampen.

Julegaven som oppdateres hver dag.

Jeg vil gi bort abonnement på dagsavisa:

- ☐ 3 mnd for kr. 465,-
- ☐ 2 mnd kr. 310,-

Jeg vil gi bort abonnement på lørdagsavisa:

- ☐ 12 mnd for kr. 760,-
- ☐ 6 mnd for kr. 380,-

Kan sendes utrankert i Norge. Klassekampen betaler porto.

Det er jeg som betaler (giverens navn):

Navn: Adresse:
Postnr.: Poststed: Dato:
Sign.:

Send julegaveabonnementet til:

Navn: Adresse:
Postnr.: Poststed:
Tlf.:

Jeg vil abonnementet skal startes opp (dato): Send selve gavekortet til: ☐ giver(betaler) ☐ mottaker

SVARSENDING
Avtalenr. 171 107/16

Klassekampen
Grønland
N-0133 Oslo

Vi sender deg et fint gavekort som du kan legge under treet.

50.000 måtte gå

SVERIGE: 2002 er det verste året med avskjedigelser i Sverige siden kriseåret 1995. Oppimot 50.000 har fått sparken i løpet av året, og i Saab må hver femte ansatt gå.

Av Peter M. Johansen

Først kom beskjednen fra ledelsen i Saab, som er eid av amerikanske General Motors: Produktiviteten skal opp. Deretter kom varselet: i løpet av mars og april vil 1300 ansatte, hvorav 800 metallarbeidere, få sparken. Dette utgjør hver femte ansatt i bilkonsernet. Den endelige beskjednen om hvem som må gå ved fabrikkene i Trollhättan kommer på nyåret.

Avskjedigelsene er et ledd i planen med å spare 1,5 milliarder svenske kroner (vel 1,2 milliarder norske). Det er basert på et antatt underskudd på fire milliarder kroner i år (vel 3,2 milliarder kr.) – og et akkumulerende underskudd.

Bare ett år har Saab gått i pluss siden 1990. Samtidig går det rykter om at GM har tenkt å slå Saab sammen med Fiat, som også setter tusenvis av arbeidere på porten og stenger på Sicilia.

Verre enn 1995

Varslene på Saab er ikke dårlig nytt bare for Trollhättan og Göteborg; opp mot 50.000 ansatte i Sverige har fått fyken i løpet av året. Fram til midten av oktober hadde 44.977 fått oppsigelser i den verste krisa på arbeidsmarkedet siden 1995.

Statistikkene viser at mange av dem som nå har måttet gå, befinner seg innenfor sektorer i den såkalte «nye økonomien». Innen telesektoren har Ericsson, Flextronics, VMdata, Nolato og andre i bransjen kuttet i

MÅ GÅ: Den svenske bilprodusenten Saab kutter 1.300 arbeidsplasser. Kuttene vil ramme Saabs fabrikker i Trollhättan (bildet) og i Göteborg.
FOTO: TOMAS FASTH/SCANPIX

staben i takt med at aksjekursene har sunket.

Saab er bare bekreftelsen på at det ikke er stagnasjon i avskjedigelsene. Bare i september kom det 6.053 varsler, også det det høyeste antallet for en måned siden 1995 da det ble notert vel 6.700 avsettelser.

Men på årsbasis har 2002 allerede passert kriseåret som blir brukt som referanse, ikke minst av regjeringa Göran Persson.

I 1995 mistet 43.000 personer arbeidet. Det tallet er allerede passert, og utsiktene for svensk økonomi peker nedover også for neste år, ifølge Riksbanken og OECD.

Presser lønna

Det har ført til tøffere toner på arbeidsmarkedet, ikke minst

innom IT-bransjen; toner som lyder velkjente fra 30-tallet.

De ansatte blir stilt overfor valget mellom å gå ned i lønn eller å la bedriften gå konkurs

De ansatte blir stilt overfor valget mellom å gå ned i lønn eller å la bedriften gå konkurs. Det skjedde nylig ved IT-firmaene Enea og Modul 1, hvor de ansatte ikke er organiserte.

Ifølge det sentrale fagforbundet TCO blir truslene og

kravene om individuell lønnsnedgang framsatt stadig oftere også der hvor folk er organiserte, stikk i strid med kollektivavtalene, men som et resultat av individuelle kontrakter hvor det gjelder såkalt avtalefrihet.

Lønnssenkning ble gjennomført i IT-firmaene Telelogic, Utfors, Mind og Icon allerede i fjor. I år har de alle sagt opp ansatte.

peter.m.johansen@klassekampen.no

Saab på felgen – har gått med tap siden 1990

Saab går ikke rundt, og heller ikke den siste modellen, Saab 9-3, som skulle snu de negative tallene, har fått det til å rulle. Det ble budsjettet med 140.000 solgte biler i år og 250.000 innen 3-4 år. Salget kommer ikke over 125.000 i år.

«Monopolbil»

Saab har blitt en «monopolbil» i det store spillet i bilbransjen etter at selskapet ble kjøpt opp av amerikanske General Motors (GM). Siden 1990 har det gått med tap, og salget har ikke økt med mer

enn vel 20.000 biler siden slutten av 80-tallet.

Saab har redusert produksjonen til to modeller, 9-5 og 9-3, men utviklingskostnadene har gått merkbart i været. Bare reklamen ved lanseringa av Saab 9-3 har kostet over en milliard, som nær tilsvarte underskuddet på 1,2 milliarder svenske kroner i første halvår.

Nå peker tapet for 2002 mot kær fordi det lille selskapet

fire milliarder. Siden 1990 er arbeidsstokken halvert; nå skal ytterligere 1300 bort: 800 i produksjonen, 450 i utviklingsavdelinga og 50 i den sentrale staben. Saab har i dag 7500 ansatte i Trollhättan.

Saab har trillet etter i den beinharde konkurransen på det overproduerte bilmarkedet. Situasjonen for Saab er særlig pre-

ikke har kunnet bli med i utviklinga, blant annet innen utstyret. Andre selskaper har trukket østover i Europa. Salgskurvene på bilmarkedet peker dessuten nedover både i Europa og USA.

Røde tall for GM

GM eier 20 prosent av Fiat Auto som sliter med stor gjeld og røde tall. Fiat har varslet avskjed for 12.000 av sine ansatte, med overhengende fare

om flere dersom ikke salgsnedgangen på 18 prosent i

Bare reklamen ved lanseringa av Saab 9-3 har kostet over en milliard

Europa bremser opp. GM-eide Opel er i vansker, og Ford varslet tidligere i år at 35.000 ansatte skal sparkes rundt om på deres fabrikker, blant annet Genk i Belgia, Köln i Tyskland, Dagenham i Storbritannia og Valencia i Spania.

Sannsynligheten er stor for at GM i neste omgang parkerer hele Saab.

KUTTER: Peter Augustsson

MED ANDRE ORD

Venstresida vant valget i Brasil. Men hva vil Lula fra Arbeidernes parti (PT) kunne utrette fra presidentpalasset i Brasilia? Forventningene er enorme – men det er hindringene også.

Hva kan Lula

Torkjell Leira er samfunnsgeograf og jobber som koordinator for Latin-Amerikagruppenes solidaritetsbrigader til Brasil (www.brasil-solidaritet.com).

I januar 2003 tar Luiz Inácio Lula da Silva over som Brasils 30. president. Lula er landarbeidersønnen og skopusseren fra det fattige innlandet i Nordøst-Brasil som slo seg opp som militant fagforeningsleder i São Paulo. Alle de 29 foregående presidentene, helt siden Republikken Brasil ble opprettet i 1889, har vært fra landets avgrensede elite. Så det er ikke mindre enn historisk at Lula har klart det. For første gang har en mann av folket blitt valgt til president. Og folkets forventninger til Lula er skyhøye.

Stor optimisme

Valgresultatet har skapt en optimisme i det brasilianske samfunnet som kan sammenliknes med stemningen etter at militærdiktaturet falt på midten av 1980-tallet. Den gangen var kampen for direkte presidentvalg den samlede saken, og den fikk millioner ut på gatene til demonstrasjoner over hele landet. Men resultatet av det første presidentvalget i 1989 var en gedigen nedtur for venstresida. Lula tapte for den arrogante godseieren Fernando Collor. Samme år falt muren i Berlin, og det meste av 1990-tallet gikk venstresida i Brasil rundt i ideologisk villrede.

Nå, tretten år og tre forsøk senere, er Lula valgt til president. Et 1990-tall i nyliberalismens tegn har forverret de sosiale forskjellene i landet. Ifølge FN er Brasil et av landene i verden med størst forskjell mellom fattig og rik. Arbeidsledigheten er høyere enn noensinne, og kriminaliteten og volden i de store byene er totalt ute av kontroll. Den økonomiske stabiliteten som landet opplevde midt på 1990-tallet er definitivt forbi. Dollarkursen er høyere enn på åtte år, inflasjonen er økende, og Brasils gjeld er høyere enn noen gang. Det er derfor et land i dyp sosial og økonomisk krise som venter Lula og PT i januar.

Hvilke krav stilles?

Som en mann av folket forventes det at Lula løser folkets problemer. Og det fort. På landsbygda er jord til de jordløse og investering i familiejordbruket et hovedkrav. De jordløses bevegelse (MST) har bestandig støttet Lula. Men bevegelsen har gjort det klart at den ikke vil slutte å legge press på myndighetene

selv om Lula er blitt valgt. Og MST har allerede sagt tydelig i fra at jordokkupasjonene fortsetter hvis det er nødvendig.

I byene er arbeidsledigheten rundt 20 prosent og økende. Arbeidsgiversiden krever oppmykning av arbeidsmarkedet, noe PT tradisjonelt har vært svært negativ til. Men i valgkampen hadde Lula og partiet svært god kontakt med industriledere, og avtaler ble inngått. Den delen av fagbevegelsen som har støttet Lulas kandidatur, har sagt seg rede til moderasjon og samarbeid. Men andre fagforbund har signalisert at det ikke er arbeidernes tur til å betale regningen, og varsler problemer hvis ikke lønningene økes kraftig og snart. Dette blir en nøtt for Lula.

Minimumslønna i Brasil er i dag 200 real, omtrent 400 norske kroner, i måneden. Ifølge det brasilianske statistikkbyrået IBGE tjener 50 millioner brasilianere mindre enn dette. Hvordan de klarer å overleve er et mysterium. Et gammelt krav fra folket og fra PT har derfor vært å øke minimumslønninga, men styresmaktene har ofte stritt i mot. Nå er situasjonen stikk motsatt: Dagens regjeringspartier går allerede ut med høye krav til sosial innsats neste år, eksemplifisert ved minimumslønninga. PT, som vil sitte med ansvaret, maner til ansvarlighet og moderasjon. Diskusjonen omkring minimumslønna er illustrerende for den politiske situasjonen i dag. Rollene er byttet om. Og det er ikke bare presidenten og regjeringen som skiftes ut. I Brasil er det titusenvis av stillinger i statsadministrasjon, rettsvesen, ambassader, statsbedrifter og finansinstitusjoner som skal pekes ut av de nye styresmaktene. Det vil bli et sceneskifte av dimensjoner.

Hindringer

Det er altså ikke mangel på utfordringer og krav til PT og Lula. Tidspunktet for makt-overtakelsen er heller ikke det beste. Det internasjonale bakteppet er en verdensøko-

nomi i ulage og stor skepsis til å investere i Latin-Amerika etter Argentinas kollaps. Brasils eksport til Argentina, tidligere landets nest viktigste handelspartner, har tørket inn. Den nye avtalen med Det internasjonale pengefondet (IMF), som sittende president Cardoso inngikk tidligere i år, skapte en forbigående lettelse i brasiliansk økonomi. Men avtalen medførte flere knallharde krav til den neste regjeringen, blant andre store overskudd på statsbudsjettet. Dermed må Lula og PT si adjø til et klassisk økonomisk redskap i krisetider: Sterk offentlig innsats

”Som en mann av folket forventes det at Lula løser folkets problemer. Og det fort

med kalkulerte underskuddsbudsjetter.

Et annen vanskelig sak framover vil bli forhandlingene om Det amerikanske frihandelsområdet

(ALCA/FTAA) som planlegges opprettet i 2005. ALCA blir av brasiliansk venstresida oppfattet som et av USAs strategiske midler for å konsolidere sitt hegemoni i Amerika. PT var tidligere sterkt imot opprettelsen av ALCA, men i valgkampen helgarderte de: De ville fortsette forhandlingene, men ga svært vage signaler om hvilke krav de ville sette. Slik unngikk de å støte fra seg viktige allierte i næringsliv og finansvesen. I februar 2003 skal forhandlingene inn i

en mer konkret fase, og da vil PT bli nødt til å flagge standpunkt.

Det ligger også en rekke interne hindre i veien for Lula og PT i tida

framover. Et vedvarende problem vil være den svake støtten i Kongressen. PT og venstresida utgjør langt fra noe flertall, til tross for framgangen ved valget. Cardosos koalisjon de siste åtte årene hadde klart flertall i Kongressen, men likevel store problemer med å få støtte for sin politikk. Mange frykter kaos. PT setter sin lit til ansvarsfølelse hos de andre partiene og til forhandlinger. Under valgkampen og spesielt etter seieren har PT arbeidet intenst med alliansebygging. Men avtaler med alle sider kan også bli vanskelig å følge opp. En annen sak er at statsbudsjet-

tet for 2003 allerede er vedtatt, så de store forandringene vil ikke skje før tidligst 2004.

Gjeld

Gjeld er et kronisk problem for Brasil. Utenlandsgjelda er på rundt 250 milliarder dollar, men den har ikke økt særlig de siste årene. Det har derimot den statens gjeld til brasilianske banker og finansinstitusjoner. Den interne gjelda er tidoblet siden 1995, og er nå like høy som utenlandsgjelda. Å betjene disse lånene tar enorme ressurser. Ett eksempel: I statsbudsjettet for 2001 var det avsatt 560 milliarder kroner til å betjene kun den interne gjelda. I samme budsjett var det avsatt 114 milliarder til helsedepartementet og 74 milliarder til undervisningsdepartementet. Med andre ord: Statens utgifter til å betjene den interne gjelda var i 2001 tre ganger høyere enn de samlede investeringene i helse og utdanning!

Et annen gammel kjennning i Brasil er høy inflasjon. Den høye oljeprisen og dollarkursen har de siste månedene bidratt til den høyeste prisstigningen på åtte år. For folket ser jul 2002 ut til å bli den magerste på lenge. For Lula og PT blir det den mest arbeidsomme. En ny inflasjonsbølge var det de aller minst trengte akkurat nå.

Samfunnspakt

Hvilke grep vil PT og Lula gjøre når de kommer til makten? På de 40 dagene som er gått siden andre valgkamp har det kommet flere viktige signaler. Kampen mot sult er førsteprioritet. Programmet Null Sult – Fome Zero – er allerede offisielt lansert. Og det vil forhåpentligvis vise seg å være mer enn retorikk. For på det økonomiske området ligger det også an til endringer. Lav inflasjon og økonomisk stabilitet skal ikke lenger være mål i seg selv, men midler til å skape et mer rettferdig Brasil.

Det ligger an til at staten vil få en mer aktiv rolle i økonomien, og PT vil søke å skape økonomisk vekst basert på det interne markedet. Internasjonalt vil Lula prioritere Latin-Amerika, og han har lagt fram et forslag om å skape et eget latinamerikansk parlament. Han vil også styrke og bygge ut frihandelsområdet Mercosul, som består av Brasil, Argentina, Paraguay og Uruguay. Begge utspillene tolkes

gjøre for Brasil?

ENDELIG VALGT: Etter tre forsøk ble landarbeidersønnen og skopusseren Luiz Inácio «Lula» da Silva valgt til Brasils president i høst. 1. januar 2003 tiltrer han.

FOTO: REUTERS/SCANPIX

som forsøk på å skape en motvekt mot USA i forhandlingene om ALCA.

Både Lula og PT er fullt klar over at det ikke er nok med bare «politisk vilje» i regjeringen for å få gjennom endringer. Ikke minst endringer i den størrelsesorden som både folket og PT selv ønsker. Lula har de siste månedene begynt å snakke om en samfunnspakt, og sier at hans regjering vil være preget av dialog. Lula ser for seg denne pakten materialisert i et råd for sosial og økonomisk utvikling. Det skal bestå av representanter fra hele samfunnet: arbeidsgivere, fagforeninger, kirken, sosiale bevegelse, akademikere, og så videre. Håpet er at alle samfunnssektorer skal komme sammen, høre på hverandre, diskutere og skape konsensus. Dette kan virke naivt. Og det har vært prøvd før uten å lykkes. Likevel er stemningen optimistisk. Fra alle kanter prises initiativet med å rådføre seg med folket om viktige saker. I Brasil er akkurat den tradisjonen svært mager. Tidligere har kun eliten hatt adgang til å påvirke politiske beslutninger, gjennom et slikt råd vil hele samfunnet kunne bli hørt.

Scenarier

Om prosjektet Lula vil gå bra er svært usikkert. Andre venstresidepolitikere har prøvd seg i Latin-Amerika det siste tiåret og feilet. Om Lula lykkes med sin samfunnspakt i Brasil, vil internasjonale hendelser kunne komplisere. Ett scenario er at den brasilianske økonomien blir utsatt for internasjonal spekulasjon og krasjer slik Argentina ble det for ett år siden. Et annet at den brasilianske eliten «tar hevn» og prøver å få omvalg. Da kan resultatet ligne mer på dagens Venezuela.

Ett tredje er at folket setter seg i godstolen og venter, slik det til en viss grad skjedde i Brasil etter at militærdiktaturet falt i 1985. Det kan også bli en blanding av de tre. Et mer nøkternt scenario er at Lula kjører «business as usual» med en del sosiale tiltak det første året og overlever frustreerte forventninger. Den økonomiske nervøsiteten roer seg, og det skapes rom for vekst og fordeling på lenger sikt. Alle håper på mer, men ingen tør å tro det. Lykke til, Brasil!

Torkjell Leira

torkjell@hotmail.com

Denne kan bli din!

Verv til **10 poeng** i Klassekampens høstkampanje og få ➤

10 poeng

Bruk verveslippen under!

Den populære Klassekampenklokka fra forrige vervekampanje. Klassekampenlogo i sølv på urskiven og skinnreim. Begrenset opplag.

Ja, jeg verver en ny leser til Klassekampen og får premien min så snart den nye abonnenten har betalt for den avtalte perioden.

KLASSEKAMPEN

Jeg har vervet en abonnent til følgende termin/pris (sett kryss)

☐ 12 mnd. kr. 2.380,-
(verdt 20 poeng)

☐ 6 mnd. kr. 1.190,-
(verdt 10 poeng)

☐ 3 mnd. kr. 595,-
(verdt 5 poeng)

☐ Cappuccino/espressomaskin	30 poeng
☐ MP3-spiller	30 poeng
☐ Mini digitalkamera	20 poeng
☐ Sengetøy	20 poeng
☐ Gavekort	15 poeng
☐ Klokke	10 poeng

Navn:
Adresse:
Postnr/sted:
Telefon:
E-post:

Vennligst send vervepremien til:

Navn:
Adresse:
Postnr/sted:
Telefon:
E-post:

Har du vervet flere kan du skrive disse på et eget ark og legge ved.

vervekort

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Klassekampen
vil betale
porto.

SVARSENDING

Avtalenr. 171 107/16
Klassekampen
Grønland
0133 Oslo

KULTUR & MEDIER

Regjering sensurert: USAs regjering har betalt 15 forfattere for å beskrive amerikanske verdier for resten av verden, skriver den danske avisa Information. De 15 forfatterne skal beskrive USA som et fredelig, tolerant og åpent land. Antologien er oversatt til arabisk, fransk, spansk og russisk. Boka er blitt sensurert som propaganda i USA, hvor en lov beskytter borgerne mot manipulasjon fra sentraladministrasjonen. **KK**

Strid om bokklubbene

– Bokklubbene trer et sett estetiske kriterier ned over medlemmene sine, sier forfatter Ingvild Burkey. – Bokklubbene skal ha mye av æren for at Norge har et bedre boksalg enn resten av Europa, sier kollega Karsten Alnæs.

Av Marte Stubberød Eielsen

Dagens Næringsliv beskylder De norske Bokklubbene for å drive opp prisene på bøker. Klassekampen spør aktører i bokbransjen om skepsisen til bokklubbssystemet også skyldes andre forhold enn markedsrett.

Dagens Næringsliv har funnet fram til eksempler på at De norske Bokklubbene har bedt forlag prise opp bøkene før de antas av bokklubbssystemet. Nå skal Konkurransetilsynet granske saken.

Blant forfattere og i bokbransjen generelt har det lenge eksistert en skepsis overfor bokklubbssystemet, helt uavhengig av disse forholdene.

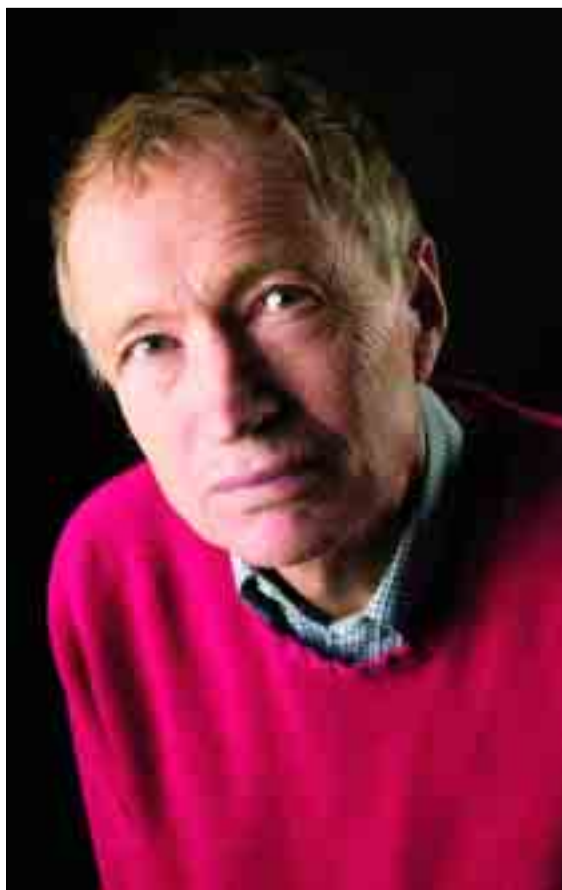
«Bokklubbene pumper bestselgere til et ukritisk publikum som bruker bokklubbene som kvalitetssil.» Slik kan kritikken ofte lyde. Klassekampen har snakket med flere aktører i bokbransjen og fått deres mening om bokklubbssystemet.

Delte oppfatninger

– Bokklubbene skal ha mye av æren for at Norge har et bedre boksalg enn resten av Europa, sier Karsten Alnæs, forfatter og tidligere formann i Forfatterforeningen. – Bokklubbene markedsfører litteratur på en svært effektiv måte.

Men han mener det er grunn til å frykte standardisering av det publikum kan velge mellom.

– Publikum blir påvirket av markedsføringsstrategiene. De vil gjerne komme i kontakt med den bestselgende og trendy litteraturen. Dermed øker sjansene for at den smale litteraturen kommer i

STRID: – Bokklubbene sprer mye god litteratur til folk, sier Karsten Alnæs, forfatter og tidligere formann i Forfatterforeningen. Nykommer Ingvild Burkey tror folk vil ha annet enn bestselgere.

skyggen. Allerede på midten av 1980-tallet, da jeg var formann i Forfatterforeningen, fryktet forfatterne «bokklubbifisering» av det norske bokmarkedet. I dag er denne situasjonen ikke langt fra sannheten, sier Alnæs og sikter til bokklubbenes markedsandel på 70 prosent. Selv har han delte oppfatninger om bokklubbenes makt til å sette litterær dagsorden.

– Bokklubbene sprer mye god litteratur til folk. Det er bra at bokklubbene bidrar til at folk får lese glimerende litteratur som *Halvbroren*, sier Alnæs om fjorårets prisbelønte bestselger av Lars Saabye Christensen.

Førlagsdirektør i Cappelen, Anders Heger, hevder skepsisen mot bokklubbene og bestselgersystemet er gammel og litt utdatert.

– Rent litteratursosiologisk er det ingenting som tyder på at bestselgersystemet be-

grenser lesenysgjerrigheten blant publikum. Snarere tvert imot. Bokklubbene bidrar til å vekke leselysten og bokinteressen hos publikum. De som leser bestselgere, leser også andre typer bøker, sier Heger, som ellers ikke er kjent som en stor venn av De norske Bokklubbene. I 1991 trakk Cappelen seg ut av samarbeidet med Gyldendal og Aschehoug om De norske Bokklubbene og startet sin egen bokklubb. Dette har forlaget tapt store penger på, fordi De norske Bokklubbene nyter godt av unntak fra konkurranselovreguleringen. Cappelen har derfor klaget De norske Bokklubbene inn for Konkurransetilsynet. De norske Bokklubbene granskes altså fra mange hold.

Lite komfortabel

Formann i Den norske Forfatterforening, Geir Pollen, kan bekrefte en skepsis blant norske forfattere overfor bokklubbene.

– Men det er selvfølgelig helt avhengig av hvem du

snakker med. Bokklubbssystemet er jo svært gunstig for enkelte, sier han.

Selv er Pollen lite komfortabel med at bokklubbene presenterer et snevert utvalg av friksjonsfri bestselgerlitteratur – og at de attpåtil har 70 prosent av markedandelen. Han mener bokklubbene først og fremst bør være et supplement til litteratur distribuert gjennom bokhandel.

– Jeg vil nødig gå inn på en kvalitetsdebatt når det gjelder bokklublitteraturen. Men det er noe jeg helt klart savner. For det første er det svært få nynorskforfattere som kommer ut gjennom bokklubbene. Ragnar Hovland, Edvard Hoem og Kjartan Fløgstad er de eneste, og dette forteller en god del om de knallharde silingsmekanismene som forekommer. Disse tre er godt etablerte forfattere.

Ingvild Burkey ga i år ut prosatekstsamlingen *Intervju med den hjemvendte helten* – en skildring av krigsopplevelser. Boka har fått gli-

trende mottagelser, men vil neppe bli lansert som bokklubbok.

– Så lenge innkjøpsordningene består, skal jeg ikke klage. Da kan jeg fortsette å skrive, sier hun.

Men Burkey er usikker på om det er bestselgerne folk faktisk vil ha.

– Gi dem noe annet, og jeg tror mange hadde blitt veldig takknemlige. Bokklubbene trer et sett estetiske kriterier ned over medlemmene sine.

Felles for bøkene i bokklubbene er at de er så tradisjonelle i formen. Hvorfor kan man ikke satse mer på bøker som utfordrer det tradisjonelle episke handlingsforløpet? spør forfatteren, som også lurer på hvor mye av litteraturen som faktisk blir lest, og hvor mye som støver ned i bokhyller eller på kaffebord.

– Bokklubbene presenterer mye god litteratur, men de bør utvide horisonten. Det tror jeg det er rom for, både markedsmessig og med hensyn til leserinteresse.

marte.eielsen@klassekampen.no

Verdensarv til salgs: Italias president Silvio Berlusconi har innført en ny lov som gjør det mulig for privatpersoner å eie deler av den italienske kulturarven. Kritikerne mener nå at han selger ut landets historiske minnesmerker, bygninger og kunstverk. Ifølge FN-organisasjonen Unesco finnes hele to tredeler av Vestens kulturarv i Italia. Likevel bruker landet kun 0,18 prosent av bruttonasjonalproduktet på å ivareta sin kulturarv, skriver NRK Kulturnytt. **KK**

Solstad på ungarsk: Dag Solstads *Genanse og verdighet* skal utgis på ungarsk, mens hans nyeste roman **16.07.41** utgis i Danmark. Historien om gymnaslærer Elias Rukla skal utgis av det ungarske forlaget Polar. I Danmark er det forlaget Rosinante som skal utgi høstens roman fra Solstad. Tidligere er Solstad oversatt til ni språk: de nordiske, russisk, tsjekkisk, nederlandsk og engelsk **KK**

OPPLAGT: «En strålende opplagt dronning Margrethe bød de politiske lederne for det nye samlede Europa på champagne, hummer og kalvestek», skrev VG om en middag som SCANPIX

– Ren løgnhistorie av

Ifølge VG var Danmarks dronning Margrethe strålende opplagt under slottsmiddagen etter EU-toppmøtet. Middagen var avlyst. – Ren løgnhistorie, sier Nationen-journalist Thomas Vermes.

Av Tone Foss Aspevoll

I lørdagens VG står det at «På Christiansborg Slott kunne

den danske statsministeren sole seg i glansen [...]». «En strålende opplagt dronning Margrethe bød de politiske

lederne for det nye samlede Europa på champagne, hummer og kalvestek [...]». Denne middagen fant

imidlertid aldri sted. Den ble avlyst. «Festmåltidet blev aflyst på grund af forsinkelser i programmet, og så fik 300 politibetjente fra EU-besetningen mulighet for at smovse i poulard, hummer, kalvemedaljon, foie gras m.m.», skriver Berlingske Tidende.

stemning dronningen var i, og at statsministeren solte seg i glansen. Hvis begivenheten ikke har funnet sted er det jo en ren løgnhistorie, sier Vermes.

Bagatell

– VG-artikkelen viser at man ikke må ta noen sjanser, men at journalister må holde seg til sannheten, sier generalsekretær i Norsk Presseforbund, Per Edgar Kokkvold.

– Dette er virkeliggjøringen av enhver journalists mareritt, sier Olav Njåstad, leder i Norsk Journalistlag.

Han kaller feilen en bagatell.

– Som en enkeltstående hen-delse er VG-artikkelen en bagatell. Hvis artikkelen derimot er et uttrykk for en kultur i enkelte redaksjoner, mener NJ-lederen man må ta et oppgjør med denne kulturen.

Tillit

– Slikt bryter ned tilliten til yrkesgruppa vår, sier Nationen-journalist Thomas Vermes til Klassekampen.

Vermes var selv til stede i København under EU-toppmøtet, og påpeker på journalistenes debattsted Normedia at VGs skildringer

umulig kunne stemme, da middagen aldri fant sted.

– En ting er å beskrive at det skulle være slottsmiddag, og at dette er feil. En annen ting er å beskrive hvilken

” Dette er virkeliggjøringen av enhver journalists mareritt

Olav Njåstad, Norsk Journalistlag

BRØDRENE
LØVEHJERTE
Årets julegave

– vi spiller i romjulen:

26., 27., 28., og 30. desember. Ring 815 00811

«Det skumleste, mest spennende og rørende teater-eventyret som spilles i hovedstaden nå» AFTENPOSTEN

Regi og bearbeidelse: Alexander Mørk-Eidem
Med Jan Gunnar Røise som Kavrings og Christian Skolmen som Jonatan. Anbefalt fra 8 år.

DnB Siste forestilling 21. januar 2003

NATIONALTHEATRET
Hovedscenen

Tegneseriepris: Den norske tegneserietegneren Jason er nominert til Europas mest prestisjetunge tegneseriepris, Alph-art, for den franskspråklige utgaven av *Schhh!*. Boken er nominert i klassen *beste første album*, som vil si en av de tre første utgivelsene til en serieskaper. *Chhht!* er den andre franskspråklige utgaven av Jason. Det er første gang en nordmann er nominert. **NTB**

Islandske barnebøker: Barnelitteratur oversatt fra islandsk er ikke hverdagskost, men nå kommer et eventyr av multikunstneren Thorvaldur Thorsteinsson, historien om Blidfinn. Boka ble nominert til Nordisk Barnebokpris for 2001, og er oversatt til dansk og tysk – og nå altså norsk. På norsk har den fått tittelen *Jeg heter Blidfinn - men du kan kalle meg Bibli*. På norsk foreligger boka fra Omnipax forlag. **NTB**

Kjærlighet sent i livet

Kjærlighet sent i livet møtes fremdeles med fortrenning og fordommer. Britt Karin Larsen viser at det ikke behøver å være slik, at kjærlighet bare er av det gode når enn den inntreffer.

BØKER

Britt Karin Larsen:
Det kan komme fine dager
Roman. Tiden.
147 sider.

Mine første møter med Britt Karin Larsen fant sted på baksiden av Klassekampen. Jeg merket meg navnet, klipet ut de korte tekstene og sendte dem gjerne til en venn. Det var før jeg visste at hun var forfatter. Alt jeg visste var at det var noe med disse tekstene. Jeg evnet ikke å sette ord på det da, men fornemmet like fullt en særegen observasjonsevne, et blikk for det betydningsfulle selv i den minste gest, en sans for det store i det lille. Den er der fremdeles.

Klarsynt livsvisdom

Britt Karin Larsen har skrevet i minst 25 år. Hun debuterte med diktsamlingen *5 mg blues og andre dikt* i 1978.

Etter ytterligere tre diktsamlinger i løpet av det neste tiåret, fulgte *Du er likevel til*, en samling prosatekster, i 1989. Omtrent på denne tiden ser det også ut til å ha funnet sted en slags forløsning, i alle fall etter produksjonsraten å dømme. I 1990 kom Larsens første roman, *I ly for regnet*. Så fulgte en samling barnedikt, en billedbok, en diktsamling for voksne, en dokumentar og en samling prosatekster for barn, alt i løpet av de to neste årene. Så, hvert eneste år fra 1993 til 1999 ga hun ut en ny roman.

De tre siste av disse syv bøkene; *De som ser etter tegn*, *De usynliges by* og *Sangen om løpende hester*, utgjør den kritikerroste såkalte *tatertrilogien*, som følger fire slekter gjennom hele det 20. århundre. I tillegg til å være stor ro-

mankunst, er dette også historie sett med det skarpest mulige blikk, den *indre fremmede*, den som vet alt, forstår alt og kan alle kodene, men som likevel ikke er del av fellesskapet. Trilogien er i så måte et nyttig og viktig korrektiv til en hvilken som helst annen Norges-historie, fiksjonell, som Karsten Alnæs' eller Gunnar Staalesens, eller faglitterær, som det jo etter hvert finnes mange av.

Det kan komme fine dager er Larsens andre roman, hennes femte bok totalt, siden det enorme løftet tatertrilogien må ha vært. Hele denne produksjonen har hun gjennomført i ytterste beskjedenhet, uten store fakker, og så å si fritt for medieeksponering. Man ser henne ikke på Bokbadet eller som gjest hos en eller annen annen tv-vert. Man hører henne knapt på radioen. Larsen lar bøkene tale for seg. Og selv om det ikke nødvendigvis er sant at stille vann har dypest grunn, har alle de lavmælte bøkene hennes etter hvert berørt så mange at hun kan fortsette å skrive, og også gang på gang innfri lesernes forventninger.

Tuftet på egenervert erfaring finnes det i Larsens tilsynelatende enkle skrivemåte en ydmyk modenhet, med rom og mot til å være åpen for det vanskelige og utrygge, men også med selvtilitt og klarsynt livsvisdom nok til samtidig å la den enkle være enkelt. I *Det kan komme fine dager*, der en snart 60 år gammel enke, altså et menneske som har mistet den tryggheten hun hadde, er hovedpersonen, er alt dette forutsetninger for at noe i det hele tatt skal fungere. Og det gjør det.

Boken er full av saktmodig sårhet og stunder av nesten lammende angst, men også av øyeblikk av om sorgsfull glede og ulike uttrykk for kjærlighet. Dette er tematikk både Bjørg Vik, Herbjørg Wassmo og mange andre har berørt. Britt Karin Larsen greier likevel å tilføre emnet noe nytt og svært personlig, både språklig og tematisk.

Den nagende tvilen

Et sted i Utkant-Norge bor den navnløse enken, med utsikt til Klokkeitind, et fjell hun aldri har besteg. Nå, etter at mannen Sven er død, tenker hun at hun nok aldri

kommer til å gjøre det heller. Nå er det for sent. Nå er livet på hell. Samtidig sammenlikner hun seg med Ingvalda, som er over 80, men som stadig gjør nye ting, inkludert å erobre nye menn. I all hemmelighet nærer hun også atskillig større drømmer, som hun har gjort helt siden hun var ung: om å gå i Himalaya, der hvert eneste fjell er minst tre ganger så stort som noe man kan finne i Norge.

Idet Leon, bestefaren til de to små naboene Martin og Miriam, dukker opp, og også begynner å komme på besøk til henne, får alle disse drømmene ny næring. Likevel lar hun dem bli hennes egne små hemmeligheter. For så dypt sitter angsten og tvilen, ensomheten og usikkerheten, at de fortsetter å undergrave det hun måtte ha av trygge tanker; gode dager; og enkle, rene gleder.

Hver dag slites hun mellom vissheten om at det hun og Sven hadde var trygt, og tvilen på om det også var godt – godt nok. Sven var snill, hjelpsom og trofast. Like fullt hadde hun følt seg ensom også før han døde. Hun savnet noen å dele skjønnheten med. Og Sven så ikke det vakre rundt seg. Han hadde ikke blikk for slikt. I tillegg savner hun døtrene, som har flyttet ut, og lengter etter barnebarn, som de later til aldri å ville gi henne.

Men så treffes de altså, hun og Leon, først tilfeldig, så mer og mer tilgjort tilfeldig, så ikke tilfeldig i det hele tatt. De gjør hverandre små tjenester, og blir smått om senn bedre kjent. Og noe motvillig innrømmer hun overfor seg selv at hun er i ferd med å la seg beta, at det hun føler for ham begynner å minne om ungdommens forelskelser.

Slik gjenoppdager hun kjærligheten som selve kil-den til livet. I fellesskapet med et annet menneske får hun troen igjen på at det ikke nødvendigvis går mot slutten for henne også. Hun erfarer at mer enn ett menneske kan være i stand til å gjøre en lykkelig, at lykken rett og slett kan ramme mer enn en gang. *Det kan komme fine dager* er noe Leon sier til henne. Og han har rett, innser hun. Det kan det. Det behøver ikke alltid å være trist og tomt.

Sannheten om livet

Som i mye av det Larsen har skrevet før, er språket, i likhet med livene hovedpersonene lever, nært knyttet til deres umiddelbare omgivelser. Med unntak av det fremdeles ganske lille mindretallet her i landet som er oppvokst i byene, og knapt nok har andre referanserammer, er det været, de skiftende årstidene og naturen som utgjør tilværelsens klart rikeste klangbunn. Så er det da også med form- og innholdsmessige virkemidler hentet herfra at Larsen, på vegne av sine romankarakterer, setter tilværelsen i perspektiv. Kyniske

”Boken er full av saktmodig sårhet og stunder av nesten lammende angst

lesere vil kanskje oppleve dette som banalt. Det er ikke det: Det er sånn virkeligheten arter seg for svært mange av oss. Det er dette som er sannheten om livet. Og det også fortjener å bli omtalt med respekt. Og her, forekommer det meg, har jeg skrevet meg frem til et nøkkelord for hele Larsens forfatterskap: Det er preget av en enorm og ett hundre prosent troverdig respekt for dem hun skriver om.

Vi kan velge ikke å bry oss om været, ignorere årstidene eller forsøke å slutte å leve i pakt med naturen. Det går bare til en viss grad. For både været, årstidene og naturen trenger seg på, enten vi vil eller ei. Alt dette merkes atskillig sterkere på bygdene. Elementene gjør seg gjeldende på en helt annen måte, og spiller da også en vesentlig større rolle i folks liv. Og dette er heller ikke banalt. Det er bare sånn det er. I flommen av hipp, cool og til fingerspissene urban og trendy designlitteratur, er *Det kan komme fine dager* nok et bevis, om noen skulle trenge det, på at det kan det bli god litteratur av dette andre livet også.

Niels Jacob Harbitz

aldri fant sted. FOTO: KELD NAVTOFT,

VG

Etter gårsdagens debatt på journalistenes e-postliste, hvor det ble trukket fram flere eksempler på forhåndsproduserte artikler, mener Njåstad det kan se ut som om slike hendelser er mer vanlig enn han trodde.

– Ingen kommentar

Et søk på VGs nettsider viser 92 treff på «strålende opplagt», som også ble brukt for å skildre dronning Margrethe. Det er særlig i artikler om sport og kongehus uttrykket forekommer hyppig. Blandt de som skal ha vært i denne sinnsstemningen er kronprinsesse Mette-Marit. Dronning Sonja skal også være blant de som ofte er strålende opplagt. Det samme gjelder prinsesse Märtha og malen Ari Behn. Hvorvidt VG har vært til stede ved alle disse 92 anledningene vites ikke.

– Jeg har ingen kommentar, sier VGs utenriksleder Frode Holst til Klassekampen.

tone.aspevoll@klassekampen.no

FORFATTER: Britt Karin Larsen

Trekker seg: Stortingsrepresentant Jan Tore Sanner (H) trekker seg med øyeblikkelig virkning fra sitt verv som styreleder ved Henie Onstad Kunstsenter. Stortingsrepresentant Knut Storberget (Ap) gikk ut i Aftenposten mandag og ga uttrykk for at stortingskollega Sanner burde trekke seg fra sitt styreverv ved Henie Onstad Kunstsenter for å unngå habilitetsproblemer. **NTB**

Tykkelsen teller: Dagens Næringsliv avslørte forrige uke at hovedbøker i bokklubben er dyrere i bokhandlene enn andre bøker, og at bokklubbene har påvirket forlag til å sette høyere priser. Direktør i De norske Bokklubbene sier bøkene faktisk er billigere hvis man regner pris per side. Kristen Einarsson mener Dagens Næringslivs prisundersøkelse blir feil fordi den ikke tar hensyn til bøkernes tykkelse. **KK**

– Døme på låg terskel og manglande takhøgde

– Kva slags terskel for debatt skal vi ha her til lands, når eit grundig punktstudium av Arne Næss ikkje vert akseptert, spør redaktør av Samtiden Knut Olav Åmås.

Av Jon Hustad

I siste nummer av Samtiden gjekk filosofen Peder Anker i rette med det han kalla *den norske myten om Arne Næss som ein stor internasjonal filosof*. Anker har sett nærare på ulike internasjonale bokmeldingar av Næss sine bøker, og funne at den norske filosofinestoren heilt fram til han slo gjennom som økofilosof, fekk ein lunken omtale av amerikanske og britiske kollegaer.

Fleire har hevda at artikkelen til Anker ikkje held mål. Mellom anna fekk Anker i førre vekes Klassekampen kritikk for både å vere uvitskapleg, dårleg i metode og selektiv i kjeldebruk. Filosofane Rune Slagstad og Gunnar kalla artikkelen tynn, og stilte seg undrande til kritikken av Næss.

Ironisk Slagstad

Spesielt Slagstad ironiserte over haustens mange filosofidebattar: «Tidligere i høst søkte Erling Fossen å sette strek over Hans Skjervheim ved å slippe fram Arne Næss. Nå søker Fossens gode venn å sette strek over Arne Næss. Der-

med blir det fri bane.»

Skirbekk fylgde opp kritikken, drog inn Samtiden og spurde: «Kva er den filosofiske gehalten i denne artikkelen?»

No rykkjer Samtiden-redaktør Knut Olav Åmås ut i felten til forsvar for både Anker og artikkelen. Åmås meiner at Slagstad og Skirbekk er lite generøse og opne andsynes prosjektet.

– Eg synest at både Skirbekk og Slagstad har gjeve til dels fruktbar kritikk. Både kjem med viktige skildringar av korleis Næss virka i det norske filosofilandskapet i etterkrigstida. Men nett *det* har aldri vore eit tema i Samtiden-artikkelen. Ankers artikkel er ikkje ein vitskapleg artikkel skrivi for fagfilosofiske kollegaer. Artikkelen til Anker skal belyse posisjonen til Næss for ei vidare publikum, fortel Åmås.

Undrande Åmås

Særleg undrande er Samtiden-redaktøren til kritikken frå Skirbekk.

– Skirbekk ser ikkje ut til å respektere sjangeren Anker skriv i. Nett denne manglande aksepten kan kanskje forklare kvifor ein-skilde filosofar har meldt

seg ut av det offentlege rom, filosoferer Åmås og held fram: – Det Anker gjer, gjer han 100 prosent etterretteleg.

Det overraskar Åmås at ein slik artikkel ikkje er komen før.

– Kvifor har ikkje Skirbekk og andre i hans miljø gjeve ei slik analyse? Det må då vere interessant å få ei grundig oppsummering av korleis Næss er vorten motteke i tunge angloamerikanske tidsskrift. Det er dette siste som er prosjektet til Samtiden og Anker, og ingenting anna. Meiner Skirbekk og Slagstad at kva tunge meldarar som Quine og Von Wright skriv i meritterte vitskaplege tidsskrift, er irrelevant å ta for seg? spør Åmås.

Åmås meiner at Slagstad og Skirbekk bruker ei klassisk kritikkform: Å be om noko heilt anna enn dei får.

– Det verkar som dei vil avskrive artik-

kelen fordi den ikkje i dei vide og breie legg ut om dei kritiske debattane som har vore i fagfilosofiske og vitenskapsteoretiske miljø i Norge, der Skirbekk og Slagstad sjølve har vore mellom dei mest sentrale. Sjølv om

Anker har nokre modige spissformuleringar om at kritikken av logikaren og metodikaren Næss og råkar dei tidlege kollegane av Næss, er dette berre ei bisak i artikkelen. På det feltet har mellom anna Slagstad og

Skirbekk skrive ei heildekjande historie allereie.

Manglande takhøgde

– Kritikken mot Anker er eit døme på den manglande takhøgda i norsk debatt, hevdar Åmås.

– Eg er forundra over at det ikkje skal vere takhøgde for nye perspektiv og røys-ter i kritikken av Næss. At artikkelen er så kritisk og spiss som den er, kjem av at Anker har eit klart definert prosjekt. For vår del kan prosjektet gjerne sjåast som smalt og einsidig, men kritikkarane kjem ikkje utanom at dette er eit originalt og gravande kjeldarbeid.

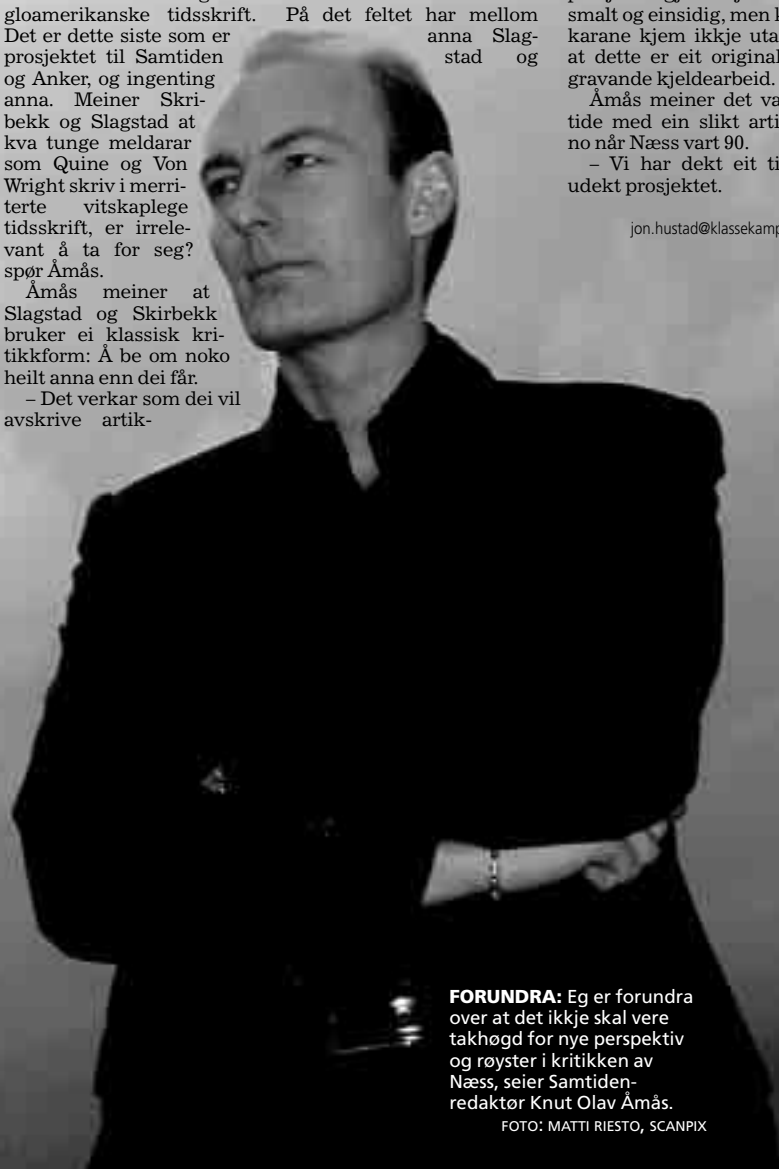
Åmås meiner det var på tide med ein slikt artikkel no når Næss vart 90.

– Vi har dekt eit til no udekt prosjektet.

jon.hustad@klassekampen.no

Klassekampen
12. desember.

FORUNDR: Eg er forundra over at det ikkje skal vere takhøgde for nye perspektiv og røys-ter i kritikken av Næss, seier Samtiden-redaktør Knut Olav Åmås.

FOTO: MATTI Riesto, SCANPIX

Åpen debatt – også i Stortinget!

KYSTFLÅTEN

Stortinget har hatt et lovforslag til behandling om opprettelse av et strukturfond for å redusere kapasiteten i kystflåten. Forslaget fra regjeringen har vært omstridt og har vært en av de mest debatterte fiskeripolitiske sakene i år.

Under behandlingen av forslaget om å opprette et strukturfond er det et samlet krav fra Stortinget at regjeringen må legge fram en egen sak for Stortinget om de ulike drifts- og strukturordningene som er foreslått for kystflåten. Det slås fast at ingen tiltak kan iverksettes før dette er gjort.

Fiskeriministeren har ikke ønsket en samlet debatt om drifts- og strukturordningene hos de folkevalgte, men nå tvinges han til å fremme en sak for Løvebakken. Det vil sette fiskeripolitikken høyere opp på den politiske agendaen, noe det er et klart behov for.

Fiskere stenges ute
Senterpartiet har stilt krav om at ulike strukturforslag

for kystflåten må sees i sammenheng og er fornøyd med at vi fikk gjennomslag for dette. Det vil også være galt om Fiskeridepartementet på egen hånd skulle iverksette drifts- og strukturtiltak med så omfattende konsekvenser uten at det er politisk behandlet. Nå skal spørsmålene først drøftes samlet og helhetlig, som er en forutsetning for å kunne fatte gode og veloverveide beslutninger. Det er naturlig i et spørsmål som samlet sett kan få svært store konsekvenser for kystfiskerne, bosettingen langs kysten og fiskeindustrien.

Senterpartiet er ikke prinsipielt imot en kondemneringsordning, men mener at kombinasjonen av et strukturfond, såkalt kvoteutveksling og enhetskvoteordning for kystflåten vil bety en altfor sterk strukturering av kystflåten. I sum kan disse tiltakene føre til at mange fiskere stenges ute av fisket og at rettighetene til fiskeressursene blir sterkt sentralisert. En slik sentralisering av kvoterettighetene er

REDUSERES: Stortinget har nylig behandlet et lovforslag om opprettelse av et strukturfond for å redusere kapasiteten i kystflåten.

FOTO: KJELL HERSKEDAL, SCANPIX

uforenlig med Stortingets mål for fiskeripolitikken, med ønsket om å opprettholde bosettingen langs kysten og i forhold til sysselsetting i fiskerinæringen

terpartiets syn bør ordningen utvides til også å gjelde flåten over 15 meter. For denne flåten bør det også vurderes om pelagiske arter

også bør inngå i et samlet beregningsgrunnlag.

Marit Arnstad,
stortingsrepresentant Sp

Mangler analyse

Senterpartiet fikk ikke flertall for å gjennomføre en konsekvensanalyse av hva strukturendringer kan bety for bosettingsmønster, fiskeindustri, rekruttering og eierskap til fiskerettigheter. Forslaget om hjemmel til innføring av strukturfond mangler en slik analyse, som ellers er vanlig praksis når regjeringen fremmer saker for Stortinget.

Så til den videre behandling av denne saken: Senterpartiet mener at fiskeriministeren i meldingen som skal legges fram, også må utrede muligheten til en utvidet samlekvoteordning. Samlekvoter er et godt alternativ til de drifts- og strukturordninger som foreslås fra regjeringens side. Erfaringene med samlekvoter så langt er gode. De gir forutsigbarhet, men samtidig mer fleksibilitet. Etter Sen-

Årets varmeste julegave

Det er iskald vinter i Afghanistan. Nå må vi trå til og hjelpe sivilbefolkningen. Vil du bidra?

Gi din julegave til Afghanistanstankomiteens arbeid.

Pengene er særmerket vårt hjelpearbeid for kvinner og barn i Afghanistan. Vi støtter sykhus, utdanner jordbønder og helsepersonell, vi støtter mødre og spedbarn og underviser i ernæring og hygiene. Vårt arbeid rytter, men det koster penger, og vi er avhengige av bidrag fra enkeltpersoner i Norge.

Takk for din julegave til Afghanistanstankomiteen i Norge

Ring 820 43 206 og gi kr 100,- • konto: 7026 05 21126

Afghanistanstankomiteen i Norge

AIN Solidaritetshuset
Østerhusgate 27, 0183 Oslo
Telefon: 22 99 99 18

KLASSEKAMPEN DEBATT

Vi tar gjerne imot debattinnlegg, men ber alle fatte seg i korthet. Send innlegg til debatt@klassekampen.no eller på diskett. Vi tar ikke imot innlegg sendt på faks. Debattansvarlig er Håkon Kolmannskog, hakon@klassekampen.no. Innsenderens epostadresse blir trykket under innlegget med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

Abonner på Klassekampen!

Abonnement på Klassekampen hver dag i:

- ☐ 1 år for kr. 2.380,- ☐ 3 mnd. for kr. 595,-
☐ 6 mnd. for kr. 1.190,-

Abonnement, Klassekampen på lørdag:

- ☐ 12 mnd. for kr. 880,- ☐ 6 mnd. for kr. 440,-

Ring abonnementservice: 22 05 95 72, eller send inn kupongen!

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted:

Tlf. privat: Start avisa fra:

Dato: Sign.:

www.klassekampen.no/bestill

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Klassekampen
vil betale
portoen.

SVARSENDING

Avtalenr. 171 107/16
Klassekampen
Grønland
0133 Oslo

Gundersen

Bilder av Gunnar S. Gundersen, Jens Johannessen, Håvard Vikhagen og andre mannlige kunstnere er valgt ut til kollektivutstilling hos Galleri Haaken. Utstillingen varer fram til 22. desember.

Lynsnart valg

«Brynestads forslag om å slå sammen Enga og Lyn må jo passe perfekt for deg». Min tidligere fotballkompis' syrlige kommentar var ikke uten en snøv av bitterhet i den andre enden av telefonen. Jeg synes slett ikke det var noen god ide. «Se bare på hva som skjer med Wimbledon når Gjelsten gjør sitt mislykkede flyttingsforsøk til utkanten av London», sa jeg. Motstanden er massiv og tribunene tomme. Fansen boikotter. Man messer ganske enkelt ikke med patriotiske fotbalsjeler. Likevel kan jo jeg forstå finten fra min tidligere fotballkompis. Som jeg oppsummerte for et år siden stod jeg foran en vanskelig sesong med min angst for å ta stilling til Lyn mot VIF og vice versa. Jeg har kunnet skyve dette valget foran meg siden det har vært så viselige innrettet at Lyn har rykket ned fra Tip-peligaen når Enga har rykket

opp og omvendt. Siden jeg i denne spalten stod fram som Lyn-tilhenger med sterk sympati for Enga har jeg visst at dagen måtte komme da jeg måtte velge.

Og dagen kom. Nærmere bestemt 11. mai 2002 på Lyns hjemmekamp mot VIF. Siden Enga spilte satt jeg sammen med min tidligere fotballkompis som jeg har pleid å gå på VIF-kamper med. Da Lyn scoret sitt første mål måtte jeg ta den lynraske beslutningen. Jeg reiste jeg meg og jublet. Loddet var kastet, valget var synliggjort. Det var jo tatt allerede som lilleputtspiller for Lyn da jeg fikk se på gullmedaljen til Arnfinn Bergmann. Likevel følte jeg det hatefulle blikket til min tidligere fotballkompis. Og min sønn som også var med, rødmet av skam. «Hvor mange kamper har vi sett sammen de siste årene? Gledet oss sammen, grått sam-

men, hva faen er dette?», freste min tidligere fotballkompis. Jeg satt meg ned og prøvde i rolige former å forklare: «Du har jo visst det – jeg har gått på Lyn-kamper uten deg, og se her ...» Jeg var nemlig forberedt på dette øyeblikket og trakk fram min bekjennelsesartikkel fra Klassekampen, datert 24.7.1992 «Her», sa jeg «det står svart på hvitt at jeg håper at Lyn en dag skal vinne the double».

Ingen ting hjalp – forræderstampelet stod skrevet i pannen min. Og jeg snakker altså om min tidligere fotballkompis. Resten av sesongen ble en ensom jubelferd der målsettingen om the double faktisk kunne ha lyktes. Hvem skulle trodd det. Også så mye bra spill. Mens Lyns tidligere varemerke var å rote bort seire i siste sekund, var det nå omvendt. En rekke jevne oppgjør ble avgjort i de siste spil-

leminuttene. Nå var ikke sesongen uten tilbakeslag. Kvartfinaleoppgjør i cupen mot Stabæk, for eksempel, der en sikker seier ble rotet bort på overtid ga en dejavufølelse. Det hadde den gunstige bieffekt at jeg kunne heie Enga fram til cupfinalen uten bismak. Et av mine skrekksenarioer var nemlig et cupfinale møte mellom de to.

Lyn rotet det til for seg på oppløpsiden i serien, med trenerkrangel med den stakkars kroat i en farseaktig hovedrolle. Hvilken annen klubb kunne unnlate å satse alle kort på årets suksessrener, Sture Fladmark? Det måtte i så fall være Enga det.

Egentlig gikk denne sesongen over all forventning. Bronse til Lyn, VIF med fornyet kontrakt og begge til Europa. Det er bare å se fram til en ny ensom sesong.

RUNE OTTOSEN

AKKURAT NÅ

Strøm

Det kommer ikke på tale at jeg senker varmen. Ikke snakk om at jeg slår av flere lys heller. Jeg nekter. Kall det gjerne en boikott, og døm meg gjerne for oppvigleri når jeg nå oppfordrer folket til å delta.

Jeg senker ingenting. Derimot skal jeg ta meg en tur i åsene og kappe strømledning. Jeg har kjøpt rundreisebillett i Norge. Turen starter i Holmenkollåsen i Oslo, fortsetter til Byåsen i Trondheim, for så å ende i Fjellsiden i Bergen. Jeg skal klippe over strømledningene som går til varmekablene i alt fra den 50 km2 store kjellerstua til den doble garasjen. Jeg skal ødelegge for dem som har glede av å se hele den fem måls store hagen sin opplyst av alt fra bittesmå lyspærer til gedigne flomlys som slår seg på bare en fugl piper. De fleste har tappet de uten-dørs bassengene. Jeg skal personlig sørge for at det samme skjer med de innedørs bassengene. Jeg skal knuse dasene som bruker *min* vannkraft til å spille skjønn musikk og sende ut rosendufter, og deretter tørke rikfolkjævlene bak etter endt besøk.

Når jeg har gjort alt dette skal jeg gå hjem til min leilighet på østkanten. Der skal jeg slå på begge lampene jeg har i stua, skru varmen på 24 grader og slå på musikkkanlegget. Og så skal jeg være fornøyd med gjerningene mine.

Sammen med staten har nemlig disse slemme åsboerne skylda for at hjemmehjelpene nå rapporterer om at gamle folk går rundt i mørket med femti lag ull. Livredde for ikke å gjøre som staten har befalt. Og befalingene har de lest om i den servile pressa, hvor det hver dag kommer nye oppfordringer til vanlige folk om å spare på strømmen. Slemme, slemme, onde, fæle kapitalister. Hadde de gjort som oss andre, som er nødt til å tenke på regningenes størrelse, og ikke tømt vannmagasinene *våre* hele året, så hadde dette aldri skjedd. De skulle hatt bank.

tfa

54 år gamle Michael Eakin, dommer i delstaten Pennsylvanias høyesterett, har på kort tid dømt i diktform i sju saker, melder Nettavisen. En av sakene omhandler en kvinne som hevder at forlovelsesringen ikke er ekte og derfor ville erklære en ekteskapsavtale ugyldig. Her er dommen: «A groom must expect matrimonial pandemonium/When his spouse finds he's given her a cubic zirconium/Instead of a diamond in her engagement band/the one he said was worth twenty-one grand.»

